REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Duminecă 25).

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 137.—Anul LXVI. Brașov, Duminecă 22 Iunie (5 Iulie). 1903.

NOU ABONAMENT
LA
„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1903
se deschide nou abonament, la care învităm pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coróne, pe șése luni 12 coróne, pe trei luni 6 coróne, pe o lună 2 coróne.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numĕrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 coróne, pe șése luni 2 coróne

Pentru România și străinătate: Pe un an 8 franci, pe șése luni 4 franci.

Abonarea se póte face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Crisa cea mare.

Cele ce s'au petrecut în sĕptĕmâna acésta în Ungaria și Austria au deschis ochii tuturor celor ce se încredeau în trăinicia dualismului, și i-au făcut sĕ vadă prăpastia ce s'a deschis dinaintea lui.

Sunt ani de ḑile de când cercul, cu care a fost strînsă partea austriacă a monarchiei nóstre la înființarea dualismului, a fost rupt de puterea și vigórea crescêndă a naționalităților slave și romane (Românii din Bucovina și Italienii dela Sud) din țĕrile representate în „Reichsrath“. Egemonia Germanilor a căḑut, dér centralismul întemeiat de ei s'a susținut până în ḑiua de adĭ, — și acésta numai ca sĕ nu se strice legătura sĕu pactul de la 1867 cu Ungaria.

La rêndul lor Ungurii s'au arătat puțin recunoscĕtori pentru marea crutare și considerare, cu care au fost tratațĭ mereu de către cercurile influente din Viena. Tóte concesiunile séu isbêndile, ce le-au câștigat guvernele unguresci pas de pas în cei 35 de ani din urmă de la Austriacĭ, în sens național maghiar, au fost câștigate prin aceea, că cei de la stăpânirea din Budapesta le ḑiceau mereu celor din Viena: trebue sĕ ne dațĭ cel puțin asta séu asta, căcĭ de nu, ne vor cutropi kossuthiștii, carĭ se bucură de atâta popularitate la poporul maghiar.

Tot așa a mers. Cei din stânga estremă strigau și țipau, că guvernul s'a vêndut Vienei, și amenințau cu câte tóte. Urmară apoi demonstrațiunile în tótă țéra contra colorilor împĕrătesci negru-galben, contra armatei, pe care o înfățișau ca dușmana libertății națiunei maghiare, până ce în cele din urmă ajunseră — cum scim — a batjocuri imnul casei domnitóre „Gotterhalte“.

Acésta a fost introducerea, care a durat ce e drept timp destul de îndelungat, ér începutul concesiunilor ce s'a făcut nemulțămiților din tabĕra radicală maghiară, a fost când sub Tisza s'a adaus între cuvintele „cesaro-regesc“ conjucțiunea *și*, apoi când curênd după acésta s'au luat mĕsurĭ deosebite pentru învĕțarea mai cu temeiŭ a limbei maghiare în institutele militare.

De la venirea la putere a ministeriului Szell, care s'a ridicat în urma pactului, ce l'a sciut încheia cu opositia obstrucționistă, kossuthismul — care fusese aprópe sdrobit la alegerile de sub regimul lui Banffy — a prins nouă putere și așa ḑisele alegerĭ curate dietale, ce le-a făcut Szell, numai în favorul kossuthiștilor au eșit.

In numĕr îndoit kossuthiștii au intrat în dieta lui Szell și aicĭ nu s'au purtat ca opoșițiune, ci mai mult ca diriguitorĭ ai trebilor în dietă. Szell ḑiua și nóptea nu se gândea, decât la aceea, ca sĕ nu supere cum-va pe „amicii sĕi“ din stânga estremă. Când era vorba de naționalitățĭ și când nisce șoviniștĭ furioșĭ ca Komjathy cereau esecutarea naționalităților, Coloman Szell nu sciea decât sĕ se scuze și sĕ liniștéscă în tot chipul pe aceștĭ ultraiștĭ și fanaticĭ șoviniștĭ, jurându-se înaintea lor, că numai la aceea nu s'a gândit nicĭ-odată, ca sĕ sprijinéscă cum-va causa Românilor, Slovacilor, Germanilor etc. Ast-fel a crescut și s'a hrănit la pieptul sistemului Szell a doua obstrucțiune, care nu mai cerea căderea unui singur om ca Banffy, ci cerea spargerea unității armatei comune și împărțirea ei în două, așa ca partea de aicĭ sĕ fie națională ungurésca.

Kossuth și ai sĕi vĕḑênd însĕ, că pentru a se sĕvîrși acésta, ar trebui mai întâiŭ sĕ fie declarată independența Ungariei, s'au legat de pactul de la 1867, pe care mereu l'au fost combătut, susțiind, că și în înțelesul acestui pact limba de comandă a armatei trebue sĕ fie maghiară și nu germană, ér regimentele din Ungaria trebue să aibă stégurĭ și embleme unguresci.

In zadar s'a ridicat Szell, apoi fiiĭ rĕposaților Andrassy și Tisza, ca sĕ dovedéscă, că prin pactul de la 1867 s'a stabilit, ca comanda armatei sĕ fie unitară și sĕ hotărască Maj Sa limba ei, — căcĭ opoșițiunalii țineau morțiș la pretensiunea lor. Ei au pornit'o prin țéră și au pus în mișcare și poporul din ținuturile unguresci în contra proiectelor militare, făcêndu-l sĕ strige: nu dăm bani, nicĭ recruțĭ, pân' ce nu se va introduce limba maghiară în armată!

O sută de deputațiunĭ, cu vr'o 30,000 de delegațĭ, au peregrinat la Budapesta și au demonstrat înaintea dietei, cerênd retragerea proiectelor militare.

Sfîrșindu-se terminul indemnității pentru incassarea dărilor, kossuthiștii n'au mai vrut sĕ lase sĕ se voteze o nouă indemnitate, și au împins țéra în stare de *ex-lex* (afară din lege). Szell n'a mai putut birui cu ei. Timpul trecea și obstrucțiunea nu se sfîrșia.

Atuncĭ cercurile înalte de la Viena pierdură răbdarea și temêndu-se, că Szell va fi prea de tot concesiv față cu opoșițiunea, i-au pus alternativa: orĭ, orĭ. Acum Szell, care n'a vrut nicĭ sĕ retragă proiectele militare, nicĭ sĕ întrebuințeze forța în contra obstrucțiunei, s'a retras de la cârmă, și a fost chemat la palat contele Ștefan Tisza. Acesta neputênd forma cabinetul, fiind-că n'a aflat sprijin la partidele majorității, cari se temeau, că va fi violent, a recomandat ca viitor ministru-președinte pe Banul croat contele Khuen-Hedervary.

De aci încolo cetitorilor noștri li este prôspĕt în memorie ce s'a petrecut. Banul Khuen nu era om nou. Croaților li-s'a fost înăcrit de guvernarea lui în Agram. Dér era om nou pentru dieta ungurésca, căcĭ n'a eșit din sinul ei, ci a fost pus în fruntea guvernului ca un înalt funcționar ce era și dela care se așteptа sĕ împlinéscă voința Majestății Sale.

Mergênd la Budapesta, contele Khuen s'a convins iute și degrabă, că nu póte scăpa de obstrucție, decât numai printr'o învoială cu Kossuth și ai sĕi. Și s'a întîmplat ceva de necreḑut: omul de încredere al împĕratului și regelui, a mers la sfat în casa lui Kossuth și a încheiat învoială cu el și cu cei din partidul sĕu, promițêndu-le, că décă vor vota îndemnitatea, budgetul pe 1903 și legile economice ale pactului, el, Khuen, va fi gata a face ceea-ce n'a putut face Szell: a retrage adecă proiectele militare, a ordona pe anul acesta recrutarea după legea de până acuma, ér când se va aduce proiectul nou pentru legea militară, atuncĭ kossuthiștii vor puté sĕ stărue mai departe pentru postulatele lor naționale.

Marția trecută s'a înfățișat noul ministru președinte Khuen-Hedervary cu vechii miniștri — în afară de cel de honvéḑĭ (gener. Kolozsvary) și de cel croat (Tomasici) — înaintea dietei și a spus în programul sĕu ce a fost promis lui Kossuth, că va face. Atuncĭ Barabas, rivalul lui Kossuth din partid, la declararea contelui Hedervary, că *deocamdată* retrage proiectele militare, a strigat: „acésta este o tragere pe sfóră, o înșelăciune! Ministru-președinte nu-și ține cuvêntul!“ Acești estremĭ între estremĭ umblau sĕ declare totul de o trădare, sĕ rĕstórne pe Kossuth, sĕ ridice pe Barabaș în locul lui și sĕ continue obstrucțiunea până 'n pânzele albe.

Francisc Kossuth a vĕḑut, că merg lucrurile rĕu, a vĕḑut că nu Khuen a mințit, ci Barabas cu ortacii sĕi vorbesc neadevĕr, și în conferența din séra de Marțĭ a partidului independist a declarat, că décă partidul nu-șĭ póte ține cuvêntul, ce el l'a dat în numele acestuia, se vede silit a se retrage dela presidenție și a eși din partid.

A mai ḑis Kossuth către independiștii sĕi, sĕ bage bine de sémă, căcĭ dênsul nu crede, că „națiunea“, décă va provoca forța publică, va puté sĕ o scótă la cale ușor cu ea, ci „mult se teme sĕ nu dea în nas, în chip rușinos“.

Barabaș și céta lui l'au ascultat cu respect, l'au rugat sĕ rĕmână președintele lor, au trimis deputație la el sĕ reînóiéscă rugarea, dér Kossuth a rĕmas neclintit și numai la atâta s'a învoit, ca s'aștepte încă 4—5 ḑile, până la vre-o Lunĭ, înainte de a duce în împlinire definitiv hotărîrea.

S'a desbinat așa-dér în două partidul, despre care scrieau Vienesii, că a ajuns sĕ dea el tonul în Ungaria, și sĕ prescrie guvernelor ce sĕ facă.

Grupul celor nemulțumițĭ cu învoiala încheiată, între carĭ sunt a se numĕra și ugroniștii, au continuat și continuă obstrucțiunea, înscriindu-se cu toții la cuvênt în desbaterea asupra programului ministrului-președinte și ținênd discursurĭ lungĭ, ca sĕ trăgăneze discusiunea.

Guvernul lui Khuen-Hedervary nu scie dér încă cum stă și décă va isbuti sĕ scape de obstrucțiune. La din contră nu-i rĕmâne decât séu se disolve dieta — de-i va da împuternicire Majestatea Sa — séu sĕ plece acasă la moșie, căcĭ la Agram nu se mai póte întórce, deórece postul de Ban e deja ocupat de altul (contele Pejacevics).

Estremii au atacat pe contele Khuen și pe motiv, că ar umbla sĕ rĕstórne garanța ce o câștigase Szell în cestiunea pactului (art. de lege 30 din 1899) și a declarat prin graiul lui Barabaș, că nu vor înceta cu obstrucțiunea, până ce ministru-președinte nu va da promisiunĭ obligătóre, că va face destul postulatelor naționale ale oposiției.

Khuen-Hedervary s'arată a fi fórte dibaciŭ în rĕspunsurile ce le dă și nu e nicĭ decum fricos. Reuși-va sĕ iésă din încurcătură? Kossuth cu mica cétă a celor, carĭ i-au rĕmas credincioșĭ, îi vin acum în ajutor, stăruind pentru respectarea învoielei. Numĕrul celor neîmpăcațĭ tot încă este mai mare ca al celor ce merg cu Kossuth. Ce va eși din acéstă stare de lucrurĭ?

Nimenĭ nu póte sci. Unii (între carĭ și cei din partida poporală catolică) ḑic, că Khuen-Hedervary nu va puté scóte nicĭ-decum la cale, pân' ce nu va reînoi și nu va garanta sĕrbătoresce cel puțin împlinirea acelor postulate naționale, ce le-a cerut contele Apponyi în cunoscutul sĕu memoriu.

Nu scim de-i va da mâna contelui Khuen sĕ-o facă și de are consĕmțĕmêntul Curții și al cercurilor militare pentru a face acésta.

Nu e lucru de glumă cu concesiunile, ce le cer Ungurii în direcția ca armata sĕ devină maghiară.

Şi numai simpla retragere provisorică a proiectelor militare şi tratările lui Khuen-Hedervary cu Kossuth şi cu partidul independist, au produs în Austria o nemulţmire adêncă şi au pricinuit isbucnirea unei crise ministeriale austriace. Ministrul armatei teritoriale, ministrul Boemiei şi primul ministru Koerber, mai mult din causa celor petrecute între Khuen şi kossuthişti s'au vêdut siliţi a-şi da demisiunea în mânile împăratului.

Incurcătura e mare dincóce şi dincolo de Laita şi clădirea dualismului trosnesce şi se sguduie din temelie.

Ungurii vor fi şi ei nemulţumiţi în feliul lor, dér óre numai din Ungurî e compusă acéstă monarchie, nu mai esistă într'insa şi alte popóre, carî vor sĕ trăiéscă şi ele liber cu limba şi drepturile lor între graniţele ei?

In vorbirea-program primul ministru Khuen-Hedervary a făcut amintire şi de „cetăţenii nemaghiarî“. S'a ferit însĕ, cum se ferea şi Szell, de a recunósce, că aceştî cetăţenî compun diferite naţionalităţî, carî pretind drepturî şi mai ales drept de limbă pentru asigurarea esistenţei lor. Khuen nu vrea sĕ scie de-ocamdată, decât de interesele limbei maghiare, şi cere dela toţî cetăţenii fără deosebire sĕ-şî caute fericirea numai în înaintarea acestor interese.

Totdéuna când cercurile diriguitóre din Viena au fost în încurcătură faţă cu presensiunile maghiare, ca sĕ pótă împăca mai iute pe Maghiarî au fost gata sĕ jertféscă causa naţionalităţilor spre a-i mai mulcomi. Nu cumva se gândesce şi Khuen la aşa ceva?

Ar fi prea târdiu. Pe nesăţioşii şoviniştî nu-i vor mai puté linişti, închidênd ochii ca ei sĕ-şî pótă înfige dinţii în carnea naţionalităţilor. Tóte îşi au vremea lor. Astădî şoviniştii cer jertfe de la armată, în paguba unităţii şi a tăriei ei. Acum începe a se întórce fóia şi a se vedé ce fel de politică au purtat cei de la Viena de la 1867 încóce.

Nu sunt însĕ nicî naţionalităţile marfă crudă, ce póte fi tîrîtă la tóte têrgurile. A sosit şi pentru ele timpul reculegerii. Nu se vor mai lăsa a fi amăgite cu vorbe şi promisiunî înşelătóre, nicî nu vor părăsi terenul de luptă de frica ameninţărilor şi prigonirilor. Vor căuta uşurare şi scăpare numai în forţele lor proprii. Numai în tăria lor se vor încrede, şi decî în primul rênd vor lupta pentru a se întărî înăuntru prin unire şi solidaritate. Atuncî, vină orî ce ar veni, popórelor carî ţin la esistenţa lor naţională, vor fi gata a-şî apĕra cu tot focul iubirei de nêm şi a patriotismului lor drepturile, ce li-se cuvin şi pe carî nu le pot pierde nicî-odată, décă nu vor renunţa de bună voie la ele.

Din Bucovina.

Alianţa clubului dietal român şi armeno-polon.

„Deşteptarea“ din Cernăuţî publică următorul comunicat în fruntea numĕrului sĕu de la 2 Iulie:

„Ambele partide ale dietei Bucovinei, *clubul român şi cel armeno-polon*, au dat acordului de până acum o formă hotărîtă prin *încheierea unei alianţe defensive*. Prin acésta ele voesc, fără ca sĕ jignéscă vre-o altă naţiune, sĕ lucre pentru interesele adevĕrate ale ţĕrii, cu deosebire ale populaţiei agricole şi industriale.

Acestei alianţe îi lipsesce orî-ce scop agresiv; ajutorul reciproc în dietă şi afară de ea, de sine se înţelege, nu are tendenţa sĕ fie în dauna altora şi este menit, prin urmărirea deosebită a intereselor stării ţĕrănescî şi a micilor industriaşî, sĕ facă posibilă scutirea posesiunii naţionale reciproce, decî sĕ contribue la lămurirea situaţiei generale. Punctul, de la care s'a purces, au fost compromisele electorale anterióre, carî în decursul vremii au avut ca urmare o apropiare meritorică şi au contribuit la un acord tot mai intim, la o procedură comună, la care s'au asociat în anul trecut şi deputaţii germanî.

Alianţa acum formal încheiată nu esclude o amplificare; ea este terenul cel mai potrivit pentru acésta. Atât Românii, cât şi Polonii resimt multă stimă înaintea culturii germane, a sciinţei şi artei germane. Valórea limbei germane nu s'a disconsiderat în Bucovina nicî-odată, cu atât mai puţin de Românî şi Polonî. Totuşî însĕ, pe basa dreptăţii şi respectului reciproc, se va ţiné cont prin activitatea comună de exigenţele culturale ale ambelor naţiunî aliate; decî pe basa acelei armonii politice, care unic corĕspunde intereselor imperiului şi ale ţĕrii, *Românii şi Polonii acum aliaţi sunt decişi a lucra şi a-se ajutora, în conformitate cu tradiţiunile lor.*“

Rĕsboiŭ între Turcia şi Bulgaria?

Cât timp lumea a fost ţinută în mare încordare de lucrurile, carî s'au petrecut în Serbia, nu s'a prea dat atenţiune încurcăturilor din Macedonia, cu tóte că stările de lucrurî din acéstă provincie turcéscă nu s'a îmbunătăţit.

Acum însĕ firul telegrafic aduce scirî alarmante asupra celor ce se petrec în Macedonia şi la graniţa bulgară.

E vorba, că Turcia mobiliséză de-a binele şi trimite la graniţa Bulgariei trupe numeróse din tóte armele. Aceste concentrări de trupe au produs o mare nelinişte printre Bulgarii din principat, carî sunt alarmaţi şi de scirile despre escesele başibuzucilor în Macedonia.

Lucrul pare a fi serios. Guvernul bulgar a adresat guvernelor din Viena, Petersburg şi Paris o notă, în care se plânge de escesele Turcilor asupra Bulgarilor din Macedonia, şi-şî esprimă părerea de rĕu, că Turcia a respins propunerile guvernului bulgar pentru o acţiune comună spre a face sĕ se liniştéscă lucrurile în Macedonia. Tot-odată guvernul bulgar protestéză în contra îngrămădirei de trupe turcescî la graniţa bulgară, şi declară, că declină orî-ce rĕspundere pentru urmărî.

Fórte interesante sunt declaraţiunile ce le-a făcut primul ministru bulgar *Petroff* unui corespondent al diarului englez, „Times“. El a dis, că Bulgaria n'are la graniţă, decât 8 batalióne. Nu pot aştepta decî, Bulgarii, ca Turcii sĕ ocupe fără de veste Kiustendil. Din causa acésta *Bulgaria îşi va întări trupele la graniţă până la 30 batalióne* şi va lua tóte mĕsurile pentru *mobilisarea armatei*. Turcia, adause ministrul, numai cu greu şi încet îşi póte mobilisa armata, pe când Bulgaria póte imediat sĕ mobiliseze *200,000 ómeni*, carî aprópe toţî sunt înarmaţî cu puscî Mannlicher.

In acelaşi timp ministrul de rĕsboiŭ bulgar *Safoff* a declarat unui redactor al diarului „Vecerna Posta“, că Bulgaria nu va ataca Turcia, căcî rĕsboiul ar fi o peire pentru Turcia şi pentru Bulgaria deopotrivă. Rĕsboiul, adause, e dorit numai de doi corbî, carî stau în aşteptare.

E interesant într'aceea a vedé cum judecă pressa ruséscă despre încordările dintre Turcia şi Bulgaria. „Novoje Vremja“ dice, că Rusia nu va lăsa, ca Bulgaria sĕ fie atacată de Turcî, de aceea Bulgaria n'are sĕ pórte frica Turciei.

Incât pentru Sultanul, se dice, că el numai silit ar întra într'un rĕsboiŭ cu Bulgaria. Cine sĕ-l silescă însĕ pe Sultanul? Printre Turcî domnesce adî spirit rĕsboinic Musulmanii sunt neastîmpĕraţî şi ar vré sĕ rĕspundă bandelor bulgare cu o contra revoluţiune Pericolul unui rĕsboiŭ s'ar puté căuta decî mai mult în dispoziţia rĕsboinică a islamului, decât în cabinetele diplomaţilor.

Slăbiciunî şi desmoştenire.

— Fine. —

Acum e la loc sĕ punem întrebarea, că de unde vine, de Nemţii cumpĕră pămênturile Românilor? Écă de unde. Nemţii tot-déuna au pus mare pond pe şcolile lor, tot-déuna au grijit de şcolî bune şi învĕţătorî bunî, au trimis şi acuma trimit copiiî lor la şcólă; pentru Nêmţ chiar cât de sĕrac sĕ fie, şi orî câţî copii sĕ aibă, ar fi cea mai mare ruşine, décă copiiî lui n'ar umbla la şcólă; Nemţii şi după ce ies din şcólă, s'au dedat cu cetitul şi cetesc şi astădî cărţî şi jurnale, chiar şi la biserică merg cu cartea de rugăciunî; în satele nemţescî rarî sunt case, la carî sé nu umble jurnal; prin cetit Nemţii s'au luminat şi deşteptat, li-s'au lărgit vederile, au devenit mai înţelepţî şi prin acésta şi mai prevĕdĕtorî, mai muncitorî şi mai cruţătorî; dânşii înţeleg spiritul timpului; afară de Duminecî au puţine sĕrbătorî, portul lor e simplu şi ieftin, nu ţin ospeţe lungî, nicî pomenî fără raţiune, nu fac datorii, femeile lor se întrec cu bărbaţii la lucru, ţin mare curăţenie în casă şi sciu fierbe; este o ambiţiune înrădĕcinată în poporul nemţesc a agonisi moşie şi a deveni stăpân; în sate nemţescî concubinate nu sunt, ei au acea însuşire morală, că se înmulţesc; nêmţu décă n'are pământ, îşî dă băieţii la măestrii; nu numai în satele nemţescî, dér şi în cele românescî meseriaşii sunt mai esclusiv numai nemţî, ei sunt rotarî, măsarî, faurî, tinicherî, pălărierî, frânarî, funarî, zidarî, păpucarî, bărbierî, şi ce mai meseriile fac avere. Din contră Românii totdéuna au avut şcolî slabe, de nimic n'au grijit aşa de puţin ca de şcólă, salariul învĕţătorului nu-l plătesc regulat, n'au trimis şi în parte nicî acum nu trimit copiiî la şcólă, n'au avut ambiţiunea, ca copiiî lor sĕ capete învĕţătură, mai cu sémă femeile au rĕmas de tot fără şcólă şi fără învĕţătură, nimic nu sunt acum mai deşteptate, mai luminate şi mai bune económe, de cât înainte de 50 de anî, perd mult timp cu cusutul şi împodobitul vestmintelor lor, curăţenia în casă şi în curte încă n'au învĕţat'o de la nemţoicî, nu sciu fierbe. Eu vorbesc despre despărţĕmêntul Timişóra, dómnele române nimic nu fac pentru ridicarea nivoului cultural al ţĕrancei române; tineretul român, după ce iese din şcólă, nu se mai ocupă cu cetitul, ce a învĕţat în şcólă în scurt timp a uitat, şcóla de repetiţie în cele mai multe sate nu se ţine, la acest rĕu pórtă vină şi preoţii şi învĕţătorii; poporul nostru ţine multe sĕrbătorî, ospeţe şi pomenî lungî, ţine posturî şi se nutresce rĕu şi prin acésta devine slab de lucru, prea uşor face datorii şi pórtă procese, nu merge la meserii, nu învaţă nicî o măestrie, tot de ce are lipsă la economie cumpĕră de la strĕinî; aceste

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Folie.*)

S'a lăsat prin geam o radă
Sol duios al primă verii
Şi mi-a spulberat din suflet
Amintirile durerii...

Mĕ trezesc jucând prin casă
Şi cântând de bucurie,
Poţî rînji de-acum prin colţurî
Blăstĕmată sĕrăcie!...

Nu mai vreau sĕ sciu de tine,
Fericirea mĕ 'nsenină,
Şi prin visurile mele
Eu sunt rege, ea regină...

* * *

Câţî nu-'şî fac în viéţa asta
Dintr'o radă lumî albastre!?...
— Vino primăvară dulce
Peste inimile nóstre!

Z. Bârsan.

*) Din volumul „Visurî de noroc“, apărut de curênd.

Dĕparte, dĕparte.

Din volumul „Intre vis şi viéţă“ de Delavrancea.

....sub castanii din via părăsită. Mai mulţî copilaşî, în cămăşî albe, mĕ înconjuraseră. Stam pe pĕmêntul cald, cu mânile sub cap, privind adêncul ceriului albastru, şi povesteam.

O fetiţă îmî sorbia cuvintele, dând într'o parte şi alta pletele negre ce-i acoperiau ochii ei marî şi verdî...

Dĕparte, dĕparte, era odată un palat de marmură lângă un lac adênc, limpede şi liniştit; şi în lac tremura rĕsturnat palatul şi grădina lui cu naramzî şi portocalî.

Şi nicî o lebĕdă nu se lăsa pe lac, nicî o privighetóre nu cânta în portocalî. Nimic nu se audia în curte, nimic în palat. Uşile nu se deschideau. Porţile curţei tot-déuna încuiate. Vêntul nu bătea p'aicî, oprit, de cine scie cine, departe de aceste locurî în vecînică odihnă.

Numai, hei, une-orî la mied de nópte, s'audia pocnind în porţile de stejar. Porţile se deschideau ţipând, ca şi cum ar fi fost vii şi le-ar fi bătut cine-va.

Cine bătea în porţî, la miedul nopţii?

Cine deschidea porţile, la miedul nopţii?

Adormisem la umbra zidului. Pe la miedul nopţii, speriat de nisce loviturî înfricoşate sării în piciore.

O umbră întră pe porţile înalte; şi porţile se închiseră în urma ei. Apoi audii o uşe trântindu-se, şi alta, şi alta, încet, mai încet, mai încet, până nu sciu bine décă mai audiam, séu mi-se părea.

A cui sĕ fie umbra?

Vr'o stafie?

Inăuntru plânge cine-va... se rógă, a leşinat... nu se mai aude.

E întunerec. Mi-se bate inima. De n'ar fi stafie!

Şi ameţii pe marginea lacului.

A doua di mĕ deşteptaiŭ. Sórele ardea. In lac tremura rĕsturnat palatul de marmură cu grădinele sale. Incepuiŭ sĕ mĕ închin, fericit, că era cald şi lumină... Mĕ gândeam acasă şi 'mî era dor, mî-era dor de mama, de ta mu mai puteam... Sĕraca, o fi credênd, că m'am înecat... şi m'o fi plâns... cât m'o fi plâns sĕraca...

O rupseiŭ la fugă.

Mĕ uitaiŭ îndĕrĕt; vĕdiuiŭ palatul mic şi fumuriu; apoi începuiŭ sĕ-mî caut drumul cu ochii.

Eu sciam nisce plopî înalţî... aşa venisem, din plop în plop.... unde sĕ fie? Mĕ uit în tóte părţile....nimic, nicăerî... Suisem nisce dealurî... unde sĕ fie? Mĕ uit în tóte părţile... nimic, nicăirî.

M'am dus, m'am tot dus, până când palatul de marmură nu se mai vedea, decât ca o jucărie de copii. Şi am căutat, am căutat, dér d'oi găsi o cărare umblată de picior omenesc, şi nicî o făşie de drum n'am întêlnit.

Şi când mi-se părŭ, că palatul se şterge de pe faţa pământului, o rupseiŭ la fugă îndĕrĕt, căcî ce m'aşî fi făcut în aşa pustietate? Şi de ce goniam, de ce palatul se ridica uşor din grădinile fumurii.

Lacul e roşu ca sângele. Apune sórele.

Mĕ rĕdimaiŭ de-o salcie scorburósă şi începuiŭ sĕ mĕ gândesc. Mi-e fóme. Ce sĕ mănânc? Mĕ uitaiŭ în apă. Vĕduiŭ până în fund. In aer nicî o pasĕre, în apă nicî un pesce.

Sĕ sar zidurile grădinei ca sĕ fur portocale? Décă m'oi întêlni cu ea, cu umbra pe care o vĕdusem întrând, la

slăbiciunĭ şi defecte îl fac pe poporul nostru inferior celui nemţesc, dér şi celorlalte némurĭ conlocuitóre; poporul român fără şcólă din trecut a rĕmas cu vederĭ mărginite, n'a înţeles, că acum trebue cu mult mai mult şi mai bine sĕ muncéscă şi sĕ cruţe, cu mult mai mult sĕ înveţe şi sĕ gândéscă la viitorul sĕu, de cât a fost de lipsă în timpul strĕmoşilor săi.

Dér dintre tóte mai cu sémă două slăbiciunĭ marĭ are poporul nostru; una e, că prea uşor se deslipesce de moşia sa, şi alta că nu se înmulţesce.

Cum se perde din moşie, am vĕdut mai sus, acum sĕ vedem şi tristul adevĕr referitor la scăderea numĕrului pe basa datelor statistice de la anii 1869—1900.

In *Drăgoescĭ* la anul 1869 au fost 1220 Românĭ, la anul 1900 au fost 955; în *Ficatar* la anul 1869 au fost 1091, acum sunt 945; în *Căpet* au fost 789, acum sunt 691; în *Ohabaforgacĭ* au fost 2034, acum sunt 1667; în *Cerna* au fost 971, acum sunt 748; în *Petroman* au fost 2300, acum sunt 2034; în *Remetea* au fost 1493, acum sunt 1347; în *Belinţ* au fost 3473, acum sunt 2884; în *Budinţ* au fost 1198, acum sunt 1002; în *Hisiaşi* au fost 802, acum sunt 709; în *Iclar* au fost 998, acum sunt 848; în *Chiseteu* au fost 1448, acum sunt 1382; în *Siclaş* (Şuşanoviţa) au fost 1206, acum sunt 1085; în *Seciani* au fost 2232, acum sunt 1923, şi aşa mai departe în tóte comunele, poporaţiunea română scade.

Perderea în numĕr aduce cu sine şi perderea în pământ, pentru-că poporul perde din numĕr, acela perde şi din teren, şi cu timpul va fi stîrpit pe acela, care se înmulţesce.

Acum sĕ vedem ce sunt urmările, că poporul nostru a pierdut pământul sĕu? Urmările sunt, că aceia, carĭ şi-au pierdut moşiile, se fac socialiştĭ; în comune românescĭ se ţin marĭ adunărĭ socialiste.

Cine ar fi cugetat încă nainte de vr'o câţi-va anĭ, că Românii, carĭ ţineau la némul lor, la limba lor, la legea lor, acum de-odată sĕ devină socialiştĭ? Cugetă dóră că prin socialism se vor mântui de miserie şi sĕrăcie? tare se înşélă, dér acésta vor vedé-o mai târdiu. Ce foios au, că s'au făcut socialiştĭ? Écă ce folos: umblă la adunărĭ, plătesc taxe, au cheltuelĭ şi perd ce e mai scump, adecă timpul.

Sĕ facă Românii socialiştĭ probă şi sĕ întrebe pe un socialist de alt ném, care de 20 de anĭ tot socialist a fost, că ce folos a avut, că a fost socialist, se vor convinge că sĕrac a fost nainte de 20 de anĭ, când s'a făcut socialist, şi sĕrac e şi astădĭ.

Bine sĕ-şĭ însemneze Românii, că numai munca cinstită şi cumpĕtul înţelept scutesce pe om de miserie şi sĕrăcie.

Perderea averilor mai are ca urmare şi aceea, că Românii acum au început a emigra în America. Cine ar fi cugetat, că acest popor, care de 1900 de anĭ locuesce pe acest pământ, acum sĕ-şĭ părăséscă vatra părintéscă, satul în care s'a născut şi crescut? Până a avut avere, n'a sciut sĕ şi-o păzéscă, acum fómea şi sĕrăcia îl împinge sĕ ia lumea în cap şi sĕ se perdă în ţerĭ străine, printre némurĭ străine.

Numai din comuna Beregseu s'au dus până acum peste 50 de persóne, dér din epistolele lor, ce scriu acasă, se vede, că nu voesc sĕ móră în America; plătindu-se acolo lucru mai bine, ei dic, că voesc numai sĕ câştige banĭ, ca sé-şĭ pótă rĕscumpĕra moşiile perdute, şi éră se întorc acasă; cel puţin vor aduce cu sine învĕţătură, că acum trebue omul mult sĕ muncéscă, şi sĕ ducă un cumpĕt înţelept, căcĭ altcum se prăpădesce.

Intr'un sat aprópe de Timişóra, fost cândva sat românesc, mai de mult au început a se aşeda Nemţĭ, au cumpĕrat de la Românĭ case şi pământ, acum sunt şi în numĕr şi în avere în maioritate; în representanţa comunală sunt în mare maioritate. Românii ţin şi oi; nainte cam de vr'o dece anĭ, representanţa comunală a hotărît că nu mai e permis sĕ pască oile în islazul comunal; Românii aflându-se asupriţĭ prin acéstă hotărîre, au încercat sĕ-şĭ separeze competinţa lor din islaz de competinţa Nemţilor, şi spre acest scop au spesat din banii bisericei 300 de fl. cu advocaţii, dér islazul nu l'au putut separa; banii nicĭ până acum nu iau întors bisericei; Românii altfel între sine erau în cértă şi procese. Nainte de vr'o câţi-va anĭ, a venit la mine un Român din acea comună, ca sĕ-i dau sfat, că cum sĕ se apere Românii de asupririle Nemţilor? Acestuia i-am dis: *mergĭ acasă şi spune Românilor, sĕ fie ómenĭ înţelepţĭ şi de omenie, sĕ lucre şi sĕ cruţe şi sĕ-şĭ rĕscumpere moşiile perdute; atuncĭ ei vor fi stăpânĭ în satul lor.*

Acest sfat îl dăm acum şi celorlalţĭ Românĭ.

Timişóra, la 14 Iunie 1903.

Emanuil Ungureanu.

SCIRILE DILEI.

— 21 Iunie v.

Incheierea anului şcolar la şcólele elementare gr. or. române de băieţĭ şi fetiţe se face mâne, Duminecă. După serviciul divin, se vor ceti clasificaţiunile şi se vor împărţi premiile în sala cea mare a gimnasiului român din loc.

Esamene. Mâne, Duminecă, după amiédĭ la órele 3 se va ţiné esamenul din menagiŭ, croitorie et. cu elevele internatului susţinut de Reuniunea femeilor române din localitate. Public cât de numeros e binevenit.

— *Esamenul de gimnastică* cu şcolarii de la gimnasiul român din localitate va fi mâne Duminecă 5 Iulie st. n. la 6 óre p. m. precis. In decursul esamenului va cânta musica militară. La cas de timp nefavorabil, esamenul se amână pe diua următóre, Lunĭ. Locul numerotat 40 banĭ, locul de stat 20 banĭ. Publicul nostru e rugat a participa în numĕr cât mai mare.

I. P. S. Sa Metropolitul Meţianu a sosit erĭ diminéţă la Sibiiu, întorcêndu-se din Marienbad, unde a făcut cură timp de o lună. I. P. S. Sa s'a reîntors în deplină sănĕtate.

Adunarea generală a despărţ. Alba-Iulia al „Asociaţiunei“, convocată pe diua de 12 Iulie, **se amână pe Dumineca urmĕtóre 19 Iulie** st. n., cu acelaşĭ program.

La gimnasiul român din Brad se vor începe esamenele Marţĭ în 24 Iunie st. v. şi vor dura până în 28 Iunie. Duminecă în 29 Iunie st. v. va urma festivitatea de încheiere, cu serviciu divin, împărţirea premiilor şi testimoniilor.

Grăniţerii din România. Paza graniţei în România se face acum de către trupe din armata teritorială. Aceste trupe, din causa serviciului lor alternativ, nu sunt în stare sĕ capete esperienţa necesară spre a esercita o supraveghere vigilentă asupra contrabandiştilor, carĭ se înmulţesc mereu. Spre a înlătura acest neajuns, ministrul de finanţe român a alcătuit un proiect pentru organisarea unui serviciu special pentru paza graniţei. După acest proiect se va înfiinţa un corp de trupe permanente, recrutate special în vederea acestui serviciu. Aceste trupe, precum şi cadrele lor, vor forma totuşĭ un element al armatei şi astfel vor depinde de ministerul de rĕsboiu, în privinţa disciplinei şi a organisaţiei militare. In privinţa serviciului vămilor vor depinde de ministerul de finanţe, care va suporta integral cheltuielile lor de întreţinere. Nouii paznicĭ ai graniţei vor purta numele de „grăniţerĭ“.

La Academia comercială din Clujiŭ s'au presentat la esamenul de maturitate 89 tinerĭ, dintre carĭ 5 Românĭ: Emil Pop, Sim. Rusu, Iuliu Mănăstireanu, Virgil Bodocan şi Petru Danciŭ. Toţĭ 5 au făcut esamenul cu succes.

Sfinţirea bisericei gr. cat. române din Deşiŭ, se va face în 12 Iulie st. n. 1903. Programa: *Sâmbătă* la 11 Iulie: I. Primirea Esc. Sale d-lui episcop diecesan Dr. Ioan Szabó d. m. la $3^1/_2$ óre din partea credincioşilor înaintea bisericei consacrânde. II. La 4 óre vecernie cu lithie. *Duminecă* la 12 Iulie: I. Diminéţa la 7 óre utrenie. II. La 8 óre consacrarea bisericei şi misă solemnă, sĕvĕrşite prin Esc. Sa d-l episcop, cu asistenţă celebrătóre. III. *Banchet* în sala hotelului „Hungaria“ la 1 óra p. m. — Preţul 6 coróne de cuvertă. Bilete se pot procura la d-l Alesandru Avram, preot-cooperator în loc şi la hotelier. — On. participanţĭ sunt rugaţĭ a se anunţa pentru banchet până la 9 Iulie a. c. IV. *Petrecere poporală* în grădina hotelului „Anglesul“. Inceputul la 8 óre séra. Preţul de întrare: 1 corónă de persónă, ér în familie 2 coróne. *Comitetul arangiator.*

Darurĭ pentru biserică. „Cel ce face lui îşĭ face, cel ce dă, Domnului dă“ dice sf. evang. Astfel şi în comuna nóstră Ana lui I. Cojocariu, Paraschiva lui I. Aldica, Bucura vĕduva lui Stan Nicóră, Ana lui G. Siulea şi Maria lui I. Roşca, înţelegênd cuvintele sf. ev. în diua de 29 Iunie st. n. a. c. au cumpĕrat pentru bis. nóstră locală gr. cat. un rênd de vesminte fórte frumos, pentru care subscrişii le aducem mulţămită în numele poporului întreg, dorindu-le ca Dumnedeu sĕ le resplătéscă acéstă faptă nobilă. *Ticuşiul-săsesc*, 1 Iulie 1903. Ilariu *Cojocariu*, preot gr. cat. şi Ioan *Haizea*, înv.

Abdicarea principelui Ferdinand al Bulgariei. Un diar din Petersburg scrie, că în curênd principele bulgar va renunţa la tron. In privinţa acésta dice, că s'au început tratările. Principele a declarat, că va abdica, décă statul îi va întórce suma de petru milióne francĭ, pe carĭ i-a cheltuit cu zidirĭ. Zidirile firesce ar trece în proprietatea statului. Afară de acésta principele mai cere un apanagiu anual de 600.000 francĭ, carĭ sĕ se plătéscă după mórtea lui fiului sĕu Boriş. Incât pentru întórcerea celor patru milióne, s'a făcut deja învoiéla, numai asupra apanagiului nu s'au putut încă înţelege. Bulgarii nu vrĕu sĕ-i dea decât 480.000 francĭ, ér după mórtea lui 240.000 francĭ lui Boriş.

Rapórte despre esamene cu elevii şcólelor nóstre confesionale de la sate, am primit din diferite părţĭ. Rugăm pe d-nii corespondenţĭ a nu se nelinişti, décă până acum — din lipsa de spaţiu — nu le-am putut publica tóte. Vor urma însĕ pe rênd. Rugăm pe corespondenţii noştri, ca în ce privesce rapórtele lor, se fie cât se póte obiective şi sĕ nu caute a da rapórtelor o estensiune prea mare.

Noi advocaţĭ. Dr. Victor *Nilvan* din Şomcuta, Dr. Ioan *Raţiu*, Dr. G. *Dubleş* şi Dr. I. *Marghila* au depus în Budapesta esamenul de advocat.

Au repausat: Emil *Cigăreanu*, student în drept, în etate de 23 anĭ în Turda. Inmormêntarea se va face mâne, Duminecă.

— Ioan *Kereszles*, parochul Imbuzului în etate de 79 anĭ, în al 55 an al preoţiei. Inmormêntarea se face adĭ în 4 Iulie.

---

miedul nopţii, în curtea palatului? Şi zidurile sunt aşa de înalte.... M'am încercat, dér mi-am întors unghiile pe dos şi mi-am sângerat de géba buricele deştelor.

Stele nu rĕsar.

Nicĭ luna.

Şi nu e pic de nor.

Ce fel de cer se întinde pe de-asupra acestui palat adormit?

Unde sunt?

De frică mĕ hotărâiŭ sĕ mĕ duc până la porţile marĭ şi sĕ bat în ele. Dibuind zidul, ocoliŭ grădina, şi ajunseiŭ în dreptul porţilor.

Sĕ bat sĕu nu?

Dér décă îmĭ va deschide, ea, umbra pe care o vĕdusem întrând la miedul nopţii?

Intorseiŭ capul.

Din întunerec se desfăcură o mulţime de idolĭ uşurei, carĭ goniau în vĕzduhul de cernélă. Atuncĭ isbii cu pumnul în porţĭ. Porţile sunară. Sunetul se duse departe, departe, şi în tóte uşile palatului mi-se păru, că aud lovitura mea...

— Cine e?

Ah! ce glas!

— Cine e?

— Eu.

— Cine, tu?

— Nu sciu.

— Cine te-a trimes?

— Nimenĭ.

— Ce cauţĭ?

— Nimic.

— Ce vreĭ?

— Mi-e frig, mi-e frică, mi-e fóme!

Porţile se desfăcură în două.

O bĕtrână cu pĕrul alb, galbenă ca céra, c'o văpaiţă în mână... încolo nimic.

Inchiseiŭ ochii şi cădiuiŭ mototol, ca o cârpă.

Când mĕ deşteptaiŭ era diuă.

Ce bine e într'un pat móle şi cald! Pe un scaun, lângă mine, bĕtrâna rĕsucia un fir de borangic. Cum mĕ'simţi, că deschisesem ochii, începu sĕ mĕ mângâie. Mână uscată, uşóră, blândă.

— Eram cu pĕrul ca pĕcura de când n'am mai vĕdut om ca toţĭ ómenii, şi adĭ sunt albă ca zăpada, dise bĕtrâna şi mĕ sĕrută pe frunte.

Par-că îmĭ luase frica cu mâna.

Mĕ întorseiŭ spre ea şi o întrebaiŭ:

— Cât e d'atuncĭ?

— Nu sciu, bunico, nu sciu, că pomii nu s'au mai scuturat de frunde şi de rod; pasĕrile au adormit şi nu s'au mai mişcat în frundişul lor. In palat, de atuncĭ şi pâna acum, nimenĭ nu s'a schimbat. Afară de mine, care am albit, tot ce vedĭ aicĭ e ca o cadră pe hârtie: tóte stau cum le-a prins césul somnului din urmă. Nimenĭ nu a intrat şi nimenĭ nu a eşit pe porţile pe care ai intrat tu, dragul mamei.

— Nimenĭ nu a intrat?

— Nimenĭ.

— Nimenĭ nu a eşit?

— Nimenĭ.

— Dér cine a bătut alaltăerĭ, la miezul nopţii, în porţile palatului?

— Nimenĭ, rĕspunse bĕtrâna uitându-se în jos.

— Cine a deschis porţile palatului, alaltăerĭ, la miedul nopţii?

— Nimenĭ, rĕspunse bĕtrâna. şi rupse firul de borangic şi aruncă fusul în fundul odăii.

Fusul se învîrti în jurul măciulii.

— Dér eu, am audit...

— Ţi-s'a părut! rĕspunse bĕtrâna sculându-se în piciόre.

— Şi am vĕdut o umbră...

— Ţi-s'a părut! rĕspunse bĕtrâna plimbându-se prin odaie.

— Pe urmă, cineva plângea şi se ruga, se ruga...

— Tacĭ! dise bĕtrâna, tacĭ! Ah! ce minut fericit îmĭ risipişĭ, dragul mamii...

Incepuiŭ sĕ tremur. Inchiseiŭ ochii. Mĭ-era frig. Mi-se păru că plutesc în aer. Mama o fi credénd, că m'am înecat, şi m'o fi plâns... cât m'o fi plâns, sĕraca!

Aşĭ fi credut sĕ vĕd nisce ochĭ roşii de stafie... şi ochii ei erau bunĭ şi mângăetorĭ, ca ai mamii. Se aşedă lângă mine, îmĭ luă mânile în mânile ei şi-mĭ dise:

— Tu, dragul mamii, n'ai se te mai întorcĭ de unde ai plecat, e atât de departe d'aicĭ până acolo, că drumul e mai lung ca viéţa ta...

Incepuiŭ sĕ plâng.

Plângĭ, dragul mamii, plângĭ.

Până mĕ făcuiŭ bine, bĕtrâna dormi la capul meu, pe un jeţ vechiŭ, negru de vechiŭ ce era.

Mĕ dĕduiŭ jos din pat. Ea mĕ luă de mână şi-mĭ dise:

— Sĕ-ţĭ arăt palatul.

Ce coridóre lungĭ şi triste. Prin umbrile lor, dragul de lumină.

— Scii, îmĭ dise bĕtrâna, că aicĭ ni

Esposiţia de oi în Poiana. Cu scop de a studia diferitele soiurĭ de oi de rassă alésă şi de a chibzui asupra culturei naţionale a oilor, dér mai ales cu scop de a valorisa lâna şi celelate produse ale oilor, comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, a luat hotărîre a arangia în 10 Iulie n. c. o esposiţie de oi în fruntaşa comună *Poiana* (lângă Mercurea), dat fiind, că poporaţiunea din partea locului se îndeletnicesce cu cultura în mare a oilor. La acéstă esposiţie Reuniunea va distribui premii în valóre de 200 cor. şi în acelaşĭ timp va lua măsurĭ, ca şi primăria comunală şi institutul de credit „Mielul“ sĕ creeze premii, ce sĕ se distribue între esponenţĭ. La esposiţie va asista, după tóte prevederile, şi directorul institutului de valorisare a lânei din Budapesta.

Comerciul între România şi Grecia. După raportul consulului român din Atena, comerciul dintre România şi Grecia a crescut fórte mult în 1901, an în care s'a inaugurat tratatul de comerciŭ între cele două ţĕrĭ. După tablourile comerciului esterior al Greciei cu diferite ţĕrĭ, comerciul României cu Grecia s'a ridicat în 1901 la cifra de 3.680.131 francĭ, faţă de 1000551 francĭ pe 1900, presentând astfel o crescere de 2.679.580 francĭ. Din acéstă cifră resultă, că importaţiunea producelor românescĭ în Grecia a fost de 2.195.320 francĭ şi esportaţiunea de 1.484.811, pe când în 1900 importaţiunea nu fusese de cât de 605.486 francĭ şi esportaţiunea de 395.065; avem decĭ la importaţiune o crescere de 1.589.834 francĭ şi la esportaţiune o crescere de 1.089.746. Din aceste cifre reiese, că comerciul între cele două ţĕrĭ s'a întreit în urma semnărei convenţiunei comerciale şi România e aceea, care s'a folosit mai mult de acest lucru, căcĭ esportaţiunea producelor sale în Grecia a întrecut importaţiunea cu 605.486 francĭ.

Petrecere de vară. *„Corul bisericei române gr. or. din Braşovul-vechiŭ“* învită la petrecerea de vară împreunată cu joc, ce o va arangia *mâne Duminecă în 22 Iunie st. v.* a. c., în pădurea „Stejerişului de sus“. Plecarea va fi la órele 12 din ḑi de la „Şcóla rom. gr. or. din Braşovul-vechiŭ“. Se vor juca jocurile naţionale: „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Programul jocurilor este fórte variat şi potrivit pentru poporul nostru. In cas că timpul va fi ploios, petrecerea se amână pe Dumineca viitóre.

Vinurĭ scumpe. In ḑiarul „Matin“ din Paris d-l Harnuin povestesce următórea anecdotă: „Intr'o ḑi prândiam într'un restaurant pe bulevard. Uitându-mĕ la lista de vinurĭ, vĕd însemnat: Château Margaux şi Château Laffitte sticla 180 francĭ. Am întrebat pe chelnerul: Spune-mĭ drept, cine bea vinurĭ aşa scumpe cu 180 francĭ sticla? Chelnerul n'a vrut la început sĕ-mĭ spună, mai târḑiu însĕ zimbind ca în batjocură, rĕspunse: Regele Milan!... „Ai beut din vinurile acestea?“ îl întreb eu mai departe. „De sigur.“ — „Sunt bune?“ Chelnerul a dat din umerĭ. — Adevĕrul era, că Milan nu se pricepea la vinurĭ, însĕ bea vinurile acestea nu pentru bunĕtatea lor, ci pentru-că erau scumpe şi socotéla o plătea.... Serbia.

Farmaciile din cetate vor fi închise mâne după amiaḑĭ, ca de obiceiŭ, afară de farmacia la *„Biserica Albă“* a d-lui Franz *Kelemen*, str. Vămii Nr. 8.

Concerte. Duminecă în 5 Iulie, capela oraşului va da un concert la cafeneaua Neustädter. Inceputul la $8^1/_2$ séra. Intrarea 60 banĭ.

— *Concert militar.* Mâne, Duminecă, concert dat de musica militară la „Gewerbeverein“. Intrarea liberă.

Vultur balcanic în Ungaria. In una din sĕptĕmânile trecute un păzitor de pădure a vĕḑut în hotarul comunei Mozorin (comit. Torontal) doi vulturĭ, luptându-se în vĕzduh, pe mórte şi pe viéţă. Unul era vultur pescariŭ, celălalt însĕ o specie necunoscută păzitorului. După luptă îndelungată, vulturul necunoscut a fost învins, şi istovit de puterĭ a căḑut jos. Ajutat de mai mulţĭ lucrătorĭ de pe câmp, păzitorul l'a prins şi l'a vêndut notarului comunal. Pasĕrea-colos însĕ, nu voia sĕ mănânce nimic din ce-i dădeau la notarul. Astfel notarul a dat'o unui vênător bĕtrân, ca dór acela va sci cu ce s'o hrănéscă. Nicĭ la noul stăpân însĕ nu a mâncat nimic, aşa că în cele din urmă a murit de fóme. Dus apoi la institutul de preparaţiune a lui Dr. Lendl, acolo s'a constatat, că vulturul e de o specie, care peste tot nu se află în Ungaria, ci trăesce în părţile sudice, prin Asia-mică şi Peninsula balcanică. Numele scienţific îi este Nisaëtus fasciatus“.

Slăbiciune şi slugărnicie.

Sătmar, Iunie 1903.

Onorată Redacţiune!

Lanţ sĕ ţin slăbiciunile unor Românĭ. Étă un cas. In sĕptĕmânile trecute s'a înmormântat fostul notariu din Socond (com. Sătmariu) Iosif c. Pop. Mintea ne-a stat în loc, când audirăm *predică ungurésca la prohod românesc.*

Da, s'a aflat preot român, care se hrănesce cu prescură românéscă, ca sĕ predice în limba lui Arpad, şi acesta a fost preotul din Mădăraş (comit Sătmar, diec. Orădii marĭ) cu numele Ludovic *Marcuş*. Că ce voesce a ajunge d-l Marcuş cu predică în unguresce, nu pot înţelege. E om căsĕtorit, canonic nu póte fi, cu atât mai puţin vlădică. De altfel unii carĭ se pórtă în acest chip nu ajung în vecĭ canonicĭ, cu atât mai puţin, căcĭ Dumneḑeu feresce biserica română gr. cat. de astfel de ómenĭ, ér duşmanii înşişĭ îĭ disprețuesc.

Parochia Mădăraş e una din cele mai de frunte parochii din diecesa Orăḑii, unde numai ca lectical preoţesc se adună peste 100 (una sută) cubule de grâu curat ca aurul, parochie mai bună abia o mai fi în diecesă afară de Măcaul, Pocliul şi Leta, unde sĕ voiéscă a ajunge părintele Marcuş. Şi apoi de când ajung preoţii în în parochii bune prin predicĭ unguresci? Séu e un „lapsus linguae“ acéstă predică unguréscă? Fórte mult am dori sĕ scim, căcĭ numai de plăcerea solgăbirăului din Arded a predica unguresce, e ridicul. De altfel sĕ vorbesce, că *cei mai mulţĭ preoţĭ* s'au purtat la acel *prohod fórte slugarnic* faţă de fisolgăbirău.

Etă, onorată Redacţiune, prin nechibzuinţa unor preoţĭ românĭ slabĭ *limba maghiară introdusă în Sionul românesc.* Trist şi ruşinos pentru cei ce o fac.

Un Român.

Din Mediaş.

D-le Redactor!

Cu sĕptĕmânĭ înainte se lăţise vestea, că învĕţătorul Isidor *Dopp* din Mediaş, Duminecă în 31 Maiŭ, va da esamenul final cu elevii gr. cat. de la şcóla d-sale. — Ḑiua a sosit. Lume era multă, căcĭ nu a fost numai poporul din Mediaş, ci au venit şi ómenĭ din satele din împrejurime, aşa în cât frumósa biserică gr. cat. în care s'a ţinut esamenul, s'a vĕḑut prea mică pentru cei vre o 500 de ómenĭ, ce erau de faţă.

Esamenul a succes fórte bine, pot ḑice, că a fost un esamen escelent.

După esamen s'au împărţit premii la copii şi Prea Onor. Domn Ioan *Moldovan*, protopopul tractului Mediaş, a ţinut frumosul d-sale discurs la adresa părinţilor, copiilor de şcólă şi a învĕţătorului lor.

A urmat încă cuvêntul de adio rostit de d-l *Dopp*, cătră elevĭ îmbărbătându-i cu frumóse cuvinte pentru anul viitor. După acésta în cel mai frumos rênd pornesc la codru verde, tinerĭ şi bĕtrânĭ, după copiĭ de şcólă, carĭ toţĭ erau încinşĭ cu brâue. Musica cânta un marş românesc, şi-ţĭ era mai mare dragul sĕ privescĭ ordinea esemplară, şirul lung de ómenĭ. Un domn întrébă pe d-l învĕţător: Unde-i stégul? la ce domnialui zimbind rĕspunde, arătând pe şcolarĭ: „Privesce-i, sunt stégurile mele“! In fruntea mulţimei de popor se aflau 10 feciorĭ chipeşĭ, unul ca unul, costumaţĭ în haine de căluşerĭ, încinşĭ cu toţii în frunze trei-colorĭ.

V'aş ţine prea mult cu vorba şi aşĭ abusa póte de bunătatea D-vóstră, când aşĭ vre sĕ descriu multele şi frumósele discursurĭ, urmate în pădure, precum şi multa voie bună, orĭ horile drăguţe, ce s'au încins aicea la umbrele copacilor. Nu pot trece însĕ cu vederea energia şi buna disposiţie a iubitului nostru protopop Ioan Moldovan, căcĭ l'am vĕḑut tinĕr şi plin de voie bună. Bucuria strălucea pe faţa d-sale ér acéstă bucurie se rĕsfrângea adênc în sufletele nóstre. Dómne ţine-l la mulţĭ anĭ!

— Séra la reîntórcere în faţa locuinţei protopopescĭ musica a încetat, convoiul s'a oprit, ér un cor puternic de 37 persóne au cântat mai multe poesii şi s'au jucat frumósele nóstre jocurĭ naţionale. Adênc mişcat de acéstă surprindere neobositul şef al tractului Mediaş, cu temperamentul d-sale domol dér energic, mulţumesce tinerimei care alăturea cu un învĕţător tinĕr s'a purtat aşa de brav.

La o sĕptĕmână după aceea, chiar a doua ḑi de Rosaliile nóstre a avut loc tot sub conducerea d-lui Dopp o frumósă producţiune teatrală. „Prologul“ lui Iosif Vulcan a fost predat de cătră învĕţătorii Ilie Tarna, Ioan Axente şi Mihail Tatar. Acest prolog a stors admiraţiunea celor de faţă şi domnii învĕţătorĭ s'au achitat strălucit de rolurile lor.

A urmat apoi piesa în patru acte, drama „Paza maicii sfinte“, care nu a lăsat nimica de dorit. Intre acte d-l Dopp a cântat cu corul mai multe poesii şi s'a jucat „Romanul“, „Bătuta“ şi „Căluşerul“. Tóte au succes minunat şi mulţumind în parte zelosului învĕţător, am admirat în dênsul marea pacienţă ce a avut'o.

La lucru fraţilor. Acum orĭ nicĭodată!

Tĕrnăveanul.

Esamene.

Din jurul Turḑiĭ, Iunie 1903.

Joi în 28 Maiŭ s'a ţinut esamenul la şcóla confesională gr. cat. din *Mischiŭ*, protopopiatul Turḑii. Esamenul era sĕ se ţină sub presidiul Prea On. domn protopop actual Artemiu Codarcea, dér din causa timpului ploios, şi aşa nefavorabil, s'a ţinut sub presidiul On. d-n preot local Simeon Luca.

Bĕtrânĭ cărunţĭ, tătânĭ şi mame, junĭ şi tinerĭ, toţĭ îmbrăcaţĭ în vestminte de sĕrbătóre, cu paşĭ grăbiţĭ se apropiau cătră locaşul şcólei, sĕ asculte progresul ce l'au făcut micii lor copilaşĭ, nepoţĭ şi fraţĭ în decursul unui lung an de muncă.

Spaţiósa sală de învĕţĕmênt era frumos împodobită cu ramurĭ de ştejarĭ şi florĭ, ce se îngânau în a lor frumuseţă. Băncile erau îndesuite de băeţĭ, ér numĕrul mare în care s'a presentat poporul, era o dovadă despre interesul şi dragostea ce o are faţă de şcólă.

Esaminarea se începe din studiul religiunei. Din rĕspunsurile băeţilor s'a vĕḑut, că On. d-n Simeon Luca, precum în tot-déuna, aşa şi acum a satisfăcut pe deplin nu numai misiunei sale de catechet, ci şi chemării sale de preot. Au urmat apoi celelalte obiecte de învĕţĕmênt. —

---

mic nu se mişcă, ci stă aşa cum au apucat sĕ stea.

In faţa nóstră o perdea.

Vruseiŭ s'o dau la o parte; perdeaua era împietrită: vruseiŭ s'o turtesc de părete; cutele ei, ca nisce drugĭ de fier. Puseiŭ mâna pe un scaun înalt şi subţirel, degeaba; nu putuiŭ sĕ-l misc. La o scară de marmoră mĕ oprii speriat: un câne mare sta cu ochii ţintă la mine şi cu gura căscată.

— Ce ţi-e frică? ḑise bĕtrâna zîmbind. Aşa a rĕmas, tocmai cum lătra.

Bĕtrâna bagă mâna printre dinţii lui ascuţiţĭ şi lucioşĭ. Cânele nu se clinti, uitându-se înainte, lăsat pe piciórele dinapoi. In vêrful scării o pisică négră cu laba aruncată după un fluture alb cu bobiţe albastre. Fluturile plutea nemişcat în aer, cu aripile întinse. Pisica se uita cu nisce ochĭ vii şi lacomĭ.

— Câţĭ, ḑise bĕtrâna, nu se asémănă cu pisica asta!

— Cum?...

— Intre ei şi ceea-ce vor, încă niţel, încă niţel, şi ĕst niţel nu se mai isprăvesce...

Bĕtrâna vorbia şi eu rîdeam de pisică: „prinde-l motane, ah! ce bun ar fi... ce frumos e... încă niţel, încă niţel, şi aripiórele lui vor curge ca nisce florĭ mărunte...“

— Vréi sĕ veḑĭ masa împĕratului?

— Masa împĕratului?

— Da.

— Vreu, dér mi-e frică.

— De ce ţi-e frică?

— Sĕ nu fie ómenĭ...

— A, nu! rĕspunse bĕtrâna dând din cap. Ómenii au pierit ca fumul, au rĕmas numai tacâmurile...

— Tacâmurile?

— Da. Tot este gata. Când s'or umplea locurile góle, cuţitele au sĕ sune şi paharele or sĕ se ciocnéscă, vinul are sĕ curgă...

— Dér cine a întins masa?

— Cei carĭ s'au dus.

— Şi n'au mâncat tot?

— Aşa cred ómenii c'or mânca tot...

Şi neînţelegĕnd nimic, ajunserăm la nisce uşĭ poleite. D'asupra lor o scorpie de aur, cu aripele gata sĕ isbéscă.

Cum intrarăm pe uşe, mĕ minunai de ce-mĭ vĕḑură ochii. O masă mare. In mijlocul ei un cerb fript. Fusese cald, căcĭ aburii închiegaseră împrejurul lui. O mulţime de furculiţe cu bucăţĭ de carne şi de pahare cu vin stăteau aplecate în aer, ca şi cum cineva le-ar fi adus la gură. De la un pahar în jos un şir de picăturĭ de vin ca nisce bóbe de rubin.

— Acolo era locul împĕratului. A fost cel din urmă pahar pe care l'a beut, ḑise bĕtrâna făcĕnd, cu deştul, capul, mânile şi trupul împĕratului.

Şi deştul ei par'că lăsa dungĭ în aer. Inchiseiŭ ochii, o apucaiŭ de mijloc şi-i ḑiseiŭ tremurând:

— L'am vĕḑut!

Ea se uită drept în ochii mei şi-mĭ ḑise:

— Peste dece ḑile, la mieḑul nopţii, o sĕ-l veḑĭ şi mai bine.

Mĕ înfioraiŭ. O rugaiŭ sĕ ne coborîm în odaia nóstră.

Sĕ întunecase.

In dreptul unor uşĭ cu lanţurĭ gróse şi cu lacăte cât plosca, auḑii un oftat lung şi năbuşit.

— Cine a oftat?

— Nimenĭ, rĕspunse bĕtrâna, iuţindu-şĭ paşii, nimenĭ, ţi-s'a părut.

Nicĭ vorbă, că sărisem înaintea ei. Sĕ mĕ fi tăiat nu m'aşĭ fi uitat îndĕrĕt.

Mĕ întinseiŭ în pat.

Ea aprinse o feştilă într'o scoică de argint. Flacăra galbenă juca în vêrful feştilei. In fundul urechilor mi-se oprise acel oftat năbuşit. Bĕtrâna trase jeţul şi se aşĕḑă la capul meu. Incet, încet, mĕ liniştii. Ii sărutaiŭ mâna. Era rece. Vream sĕ sciu unde mĕ aflam. Ce s'a petrecut în acest palat de marmoră? Cine oftase în odaia pecetluită cu lanţurĭ?

— Cine e închis acolo?

— Unde? rĕspunse bĕtrâna tresărind.

— Acolo...

— Ţi-s'a părut, n'ai auḑit nimic.

— Atuncĭ, spune-mĭ unde sunt?

Bĕtrâna se plecă pe capul meu, mĕ sărută pe frunte, şi-mĭ ḑise:

— Vĕd eu, că nu adormĭ până nu ţi-oiŭ spune o poveste.

Ridicaiŭ capul din pernă şi bĕtrâna începu.

(Va urma.)

Acum păşesce cu blândeţe înaintea băeţilor d-l învĕţător Ioan Pescariu, esaminându-i din limbile română şi maghiară, din aritmetică, geografie, istorie, istoria naturală etc. După finirea fie-cărui obiect s'a cântat şi declamat de către băeţii de şcólă mai multe poesii frumóse. Dintre declamărĭ ne-a plăcut mai ales acea a unei copile începĕtóre, care cu o voce blândă şi dulce rosti frumos poesia „Jună de român sunt" intonând cu deosebirea cuvintele din fine:

„Limba-mĭ şi naţiunea
Jur pe Dumnedeu
Nu le schimb cu lumea,
Că's Română eu".

Scena acésta, ca sĕ dic aşa, a plăcut atât de mult şi a mişcat aşa de tare inimile ascultătorilor, în cât lacrĕmĭ de bucurie se vedeau pe feţele lor. In adevĕr, 'ţĭ era mai mare dragul sĕ vedĭ o fetiţă mică care cu curagiŭ şi fără sfiélă, în faţa unei mulţimĭ, se afirmă în nevinovăţia-i de înger, că e „jună de român".

Preste tot din tóte rĕspunsurile băeţilor s'a vĕdut limpede, că d-l Ioan Pescariu şĭ-a împlinit cu cea mai mare scumpĕtate datorinţa sfântă ce o are ca învĕţător, prin ce a secerat numai stima şi lauda tuturor. Faptul acesta nu-l pot atribuì, decât păcii şi bunei înţelegerĭ, ce esistă între preotul, învĕţătorul şi poporul din comuna Mischiului.

Esamenul s'a finit la órele 6 p. m., când On. D. Luca prin puţine, dér alese cuvinte arată poporenilor, folosul şi ródele multe ce le aduce şcóla, îi îndémnă ca şi pe mai departe numai cu iubire, dragoste şi alipire sĕ fie faţă de şcólă, ér băeţilor le spune, că sĕ fie bunĭ şi ascultătorĭ, în tocmai ca d-l nostru Isus Christos, sĕ se foloséscă tot-déuna de cele audite şi învĕţate în şcólă, ca aşa cu timpul sĕ pótă deveni membri folositorĭ atât bisericei, cât şi naţiunei din sînul căreia fac parte.

Ér noi satisfăcuţĭ pe deplin şi încântaţĭ, ne-am dus spre casă, luând ca esemplu bun pe învĕţătorul Pescariu, şi dorind ca şi pe viitor sĕ ne întêlnim şi sĕ mai vedem asemenea spor, care numai îmbucura ne póte.

Un participant.

*

Giurgeu, Iunie 1903.

Esamenele cu elevii şcólelor din protopopiatul Giurgeu s'au început în 15 Maiŭ a. c. şi au durat până în 31 a aceleiaşĭ lunĭ respective până în 8 Iunie. Observ însĕ, că din 24—30 Maiŭ esamenele au fost sistate, ocupatĭ fiind învĕţătorii cu conscrierea pruncilor obligaţĭ la şcólă, conform ordinaţiunei mai recente a ministrului de culte. Din raportul oficios al protopopului referitor la starea învĕţămêntului şi purtarea oficiósă morală a învĕţătorilor, precum şi a respectivelor senate şcol. parochială, se constată cum-că:

Esamenele din *Vasláb, Ghimeş desp. III—VI doc. primar, Varviz, Valea Jidanului, Dămuc şi Tulgheş au obţinut* nota *de laudabil*; *Corbu, Telec şi Bilbor, bun*; *Bicaz şi Sones îndestulitor*; în Sermaş deşi a stagnat învĕţămêntul din Februar a. c. din causa bólei docentului Ioan Lascu, totuşĭ după repetare de 8 dile a materiei propuse — din 1—8 Iunie a. c. s'a putut constata progres mulţămitor.

Escepţiune făcênd Sermaşul, unde din causa stărilor abnormalĭ esamenul final s'a ţinut în 8 Iunie, anul şcol. s'a terminat în 31 Maiŭ a. c. cu esamenul din *Tulgheş*. In acéstă comună cu o posiţie atât de romantică, s'a ţinut tot pe atuncĭ adunarea reuniunei docentale a despărţĕmêntului Giurgeu, precum şi senatul şcolastic protopopesc.

Esamenul s'a început imediat după terminarea serviciului divin, în decursul căruia v. protopopul E. *Câmpeanu* a ţinut o predică acomodată pentru poporul asistent în număr mare.

La esamen au luat parte pe lângă representanţii autorităţilor politice, d-na Eugenia major Teodorel, membrii familiei Aug. Dobrean, Ioan Urzicean, preş. de onóre al Reuniunei, preoţii Ioan Dobrean, Ioan Mera, Pompeiŭ Butnariu şi Vasile Urzică, învĕţătorii din district aprópe în număr complet, popor numĕros. Rĕspunsurile corecte ale pruncilor, precum şi disciplina observată au arĕtat destoinicia înv. Ioan Hurubean.

Resultatul esamenului a fost clasificat *de laudabil*.

După finirea esamenului s'a continuat şedinţa reuniunei învĕţătoresci deschisă prin preşedintele Ioan *Urzică* înv. primar în Ghimeş, prin o vorbire potrivită.

Nu numai succesul moral al acestei şedinţe instructive a fost peste aşteptare bun, ci şi cel material, incassându-se cu acéstă ocasiune 85 coróne. St. domn Augustin Dobrean, cavaler al corónei României, s'a înscris de membru fundator plătind taxa prescrisă de 40 cor.

•

La óra 5 p. m. protopopul E. Câmpean deschide şedinţa senatului şcolastic protopopesc. Din espunerile protopopului reiese adevĕrata stare a instrucţiunei din district, care nu pare a fi prea măgulitóre.

Cu bucurie s'a luat act despre iniţiativa unor credinciosĭ din Şermaş, filia Gălăutaş în frunte cu Nicolau Truţa a Petri, de a-şĭ înfiinţa şcóla confesională în acest punct isolat, însărcinându-se protopopul, ca sĕ facă paşii necesarĭ pentru câştigarea unui ajutor.

Referitor la ocuparea posturilor de inv. din Ghimeş şi Bicaz se decide ca acele în cât ar fi posibil sĕ se ocupe prin învĕţătorĭ din district.

Fiind timpul înaintat protopopul mulţumind celor presenţĭ pentru interesul dovedit şi cu acéstă ocasie faţă de înaintarea némului ridică şedinţa la 7 óre p. m. după care membrii sen. şcol. protop. au fost întrunițĭ la ospitala masă a d-lui Augustin Dobrean mare comerciant în Tulgheş, unde a domnit o animaţie veselă până în órele înaintate din nópte.

Cor.

Petrecerea meseriaşilor din Sibiiu.

Sibiiu, 22 Iunie 1903.

După munca îndelungată şi obositóre, momentele de recreaţie sunt de natură de a-ţĭ întări forţele şi a te face sĕ-ţĭ câştigĭ nouă disposiţiune pentru începerea şi continuarea muncei. Reuniunea sodalilor noştri, acéstă sentinelă neadormită a clasei nóstre de mijloc, silinţă îşĭ dă sĕ procure publicului şi în deosebĭ ţĕranului şi meseriaşului, ba, în nenumĕrate casurĭ, chiar şi păturei sus puse a societăţii nóstre, momente de recreaţie şi de înălţare sufletéscă. In acéstă vieţa destul de sbuciumată şi prin acésta a-l face, ca după recreaţiune cu atât mai mult zel sĕ-şĭ vadă şi unul şi altul de afacerile sale dilnice.

Producţiunea de Sâmbătă (20 Iunie n. c.) a Reuniunei, după programul sĕu destul de bogat şi variat, a fost şi un fel de esamen pentru o sémă de elevĭ din „şcóla dramatică" ce se face în şedinţele lunare literare, iniţiate la stăruinţa presidentului Reuniunii, d-l Victor Tordăşianu.

Public numĕros din tóte clasele sociale a asistat la acésta serbare, dorind cu toţii sĕ sprijinéscă în mod şi moral şi material Reuniunea în nisuinţele sale. Se scie o parte a venitului curat al producţiunei e menit pentru ajutorarea sĕracilor noştri la Crăciun.

Corurile dirigeate cu pricepere de d-l Candid Popa, au mărturisit despre ostenelele acestui dascăl, care s'a dedicat şi el cultivărei clasei nóstre de mijloc. Mult au plăcut solurile domnilor Ioan Stanciu şi Nicodim Rusu, dér corurile mixte încă n'au lăsat nimic de dorit. Multe din composiţii au fost de câte 2 orĭ cântate.

D-şóra Baciu şi d-l Axente, prin declamaţiunile lor au făcut cinste Reuniunei. Aplause nenumĕrate şi fără sfîrşit au fost rĕsplata lor binemeritată. D-l Axente ne-a predat afară de program şi anecdota „Lună orĭ sóre", de Speranţă şi „Numai una", de Coşbuc.

Jocul animat şĭ-a luat începutul la órele $10^1/_2$ şi a ţinut în bună veselie până în zorĭ de di.

Pălăria „D-deu vede", dăruită de dibaciul măestru compactor d-l Petre Ilieş şi purtată de presidentul Reuniunei d-l Vic. Tordăşianu, a adaus din crucerii adunatĭ frumuşica sumă de cor. 13 pe séma fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor noştri.

Laudă conducĕtorilor Reuniunei, laudă coriştilor şi recunoscinţă publicului asistent!

Un căluşer.

Dela adunarea desp. I al „Asociaţiunii".

După raportul general urmà raportul cassarului. D-l Cornel *Aiser-Săvuleanu*, cassarul despărţĕmêntului, raportéză despre mişcarea cassei pe timpul de la ultima adun. generală ţinută în Bod la 16/29 Iunie 1902, şi constată, că a întrat suma de 1205 cor. 72, rĕmânênd un sald în banĭ gata de 370 c. 24. In legătură cu acest raport şi cu privire la numĕrul membrilor, face următórele constatărĭ:

„Sunt mulţĭ anĭ de la înfiinţarea „Asociaţiunei" şi cu tóte aceste încă partea cea mai mare a poporului nostru nicĭ n'a ajuns sĕ scie, că ea există, că ce e, şi ce vrea, deşi există de 40 de anĭ. Pentru ca Asociaţiunea sĕ-şĭ ajungă cât mai în grabă şi mai cu succes scopul ce-l urmăresce, are lipsă de cât mai mulţĭ membrii, nu numai fiind-că prin înmulţirea membrilor se sporesc şi fondurile şi mijlócele necesare, dér şi pentru-că făcêndu-se cineva membru, se va interesa tot mai mult de Asociaţiune, va pricepe că ce e Asociaţiunea, şi va fi mândru, că şi el contribue la susţinerea ei, la întărirea şi înflorirea acestui focular de cultură românéscă. E drept că suntem un popor sĕrac 'şi partea cea mai mare a poporului nostru o forméză aceia, carĭ cu greu pot jertfi 2 cor. pe an pentru scopurile Asociaţiunei. Dér décă la asemenea ocasiunĭ ne scim însufleţi, décă avem voinţă şi avem iubire de ném, sĕ cere sĕ avem şi simţul de jertfă, se cere sĕ jertfim din tótă sĕrăcia nóstră cât putem, pentru acéstă instituţiune culturală. Despărţĕmêntul nostru, ca sĕ înmulţéscă numĕrul membrilor, a trimis în mai multe rêndurĭ apelurĭ la toţĭ fruntaşii noştri, la tótă inteligenţa nóstră din Braşov şi din împrejurime, şi cu tóte acestea numĕrul membrilor atât în Braşov, cât şi în comune e destul de mic şi neînsemnat faţă de numĕrul cel mare de Românĭ, carĭ încă nicĭ nu-i sciu rostul".

După-ce arată un tablou esact şi detaiat despre starea şi numĕrul tuturor membrilor pe care îi are despărţĕmêntul atât în Braşov, cât şi cu deosebire în fiecare comună, şi după ce arată numele comunelor, carĭ n'au nicĭ măcar câte un membru, îşĭ încheie raportul sĕu astfel:

„Ar fi fórte de dorit sĕ avem cât mai mulţĭ membrii pe teritorul acestui despărţĕmênt şi sĕ ne ţinem cu toţii de o sfântă datorinţă a înmulţi numĕrul membrilor. Şi îndemnăm pe toţĭ pretinii şi cunoscuţii noştri a-i da tot sprijinul posibil atât moral, cât şi material, căcĭ altcum în zadar vor fi tóte încercările şi tóte sforţările nóstre. Ne îndreptăm şi de astă-dată glasul nostru nu numai către poporul de la sate, dér şi către cărturarii şi inteligenţa nóstră întrégă din acest despărţĕmênt, cu rugarea de a se înscrie membrii ai Asociaţiunei şi îi rugăm sĕ contribue fie-care după puterile sale la colectele ce sĕ fac pentru bibliotecile poporale, — cu un cuvênt — sĕ contribuim cu toţii la susţinerea „Asociaţiunei" nóstre, căcĭ prin acésta contribuim şi la cultura şi luminarea poporului nostru".

Representaţii, concerte şi petrecerĭ.

Inteligenţa română din jurul Lechinţei săsescĭ invită la petrecerea de vara care se va aranja Dumineca la *19 Iulie* st. n. 1903 în „Hotelul Ovidan" din Lechinţa-săséscă. Inceputul la 6 óre séra. Preţul de întrare: de o persónă singuratică 1 cor. 60 banĭ, în familie 1 cor. 40 banĭ. Venitul curat este destinat în favorul bisericei gr. cat. din Herina.

Coitetul aranjator: Gerasim Domide protopop, preşedinte. Demetriu Cupşa preot v.-preşedinte. Sever Groze preot, cassar. Vasile Coşbuc teol. abs., v.-preşedinte. Ioan Bal teol. abs., secretar I. Michail Baciu preot, controlor. Ionică Groze teolog, secretar II, şi Ioan Bal teol. abs., Aurel Blaga teol., Ioan Bochişiŭ teol., Ioan Bozga teol., Alexandru Cheresteşiŭ teol., Iulian Ciórba teol., Adrian Costin teol. abs., Ioan Dredeţian teol., Ioan Farcaşiŭ teol. abs., Victor Fărcaşiu teol., Iacob Man teol., Emil Mureşan teol., Gavril Mureşan teol., Athanasiu Păltinean teol., Gavril Răbrean teol., Petru Suciu teol., Alexandru Szilágyi teol., Victor Suciŭ teol. abs., Aurel Voda teol.

— *Tinerimea universitară română din Blaşiŭ* invită la petrecerea de vară, ce o va aranja cu ocasiunea consacrării întru episcop a III. Sale Dr. Vasile Hossu la *12 Iuliu* st. n. a. c. în sala cea mare a hotelului „Univers." Preţul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 4 cor. Inceputul la 9 óre séra.

Comitetul aranjator: President: Aurel Ciato; membrii: Iuliu Brenduşan, Ioan Chirilă, Iuliu Chirilă, Traian D. Erdély, Octavian Furnea, Eugen Muntean, Virgil Muntean, Aurel Moldovan, Ioan F. Negruţiu, Iustin Nestor, Emil Nestor, Valer Ordace, Cornel Ordace, Daniil Sabo, Ioan V. Vancea, Quintiliu A. Viciu, Emil Vlassa.

Ajutóre pentru învĕţăceii aplicaţĭ la comerciŭ.

Societatea comercianţilor românĭ din Braşov face prin acésta cunoscut, că are la disposiţiune şi dă ajutóre de câte 100 până la 200 cor. anual la băeţĭ, carĭ se vor aplica la vre-un ram comercial ca învĕţăcei aicĭ în Braşov.

Din acest ajutoriŭ se vor acoperi înainte de tóte taxele şcólei, care învĕţăcelul are a o cerceta.

De la învĕţăcel se cere a avé pregătire de cel puţin 2 clase gimnasiale, reale civile.

Cererile de ajutoriu sunt a se adresa preşedintelui societăţii d-lui Teodor Nicolau comerciant în Brassó, Brassó-megye.

Braşov, din şedinţa comitetului Societăţii comercianţilor românĭ ţinută la 8 (21) Maiu 1903.

Teodor Nicolau, preşedinte. *Iuon Lengerŭ*, secretar.

Armânii din Macedonia.

Datine şi obiceiurĭ la nascere.

Un proverb vechiŭ dice: Cine n'are bĕtrâu, sĕ-şĭ cumpere, căcĭ e o adevĕrată fericire şi bogăţie pentru o casă, unde se află o bĕtrână, care posedă odată cu mulţimea anilor ei, experienţa şi înţelepciunea vieţei; graţie lor, se păstréză şi se infiltréză tinerilor generaţiunĭ datinele, obiceiurile, virtuţile naţiei.

Tot ce scim, despre strĕmoşii noştri, nu scim de cât prin povestirea blajină şi dulce a bunicelor nóstre.

Césurĭ întregĭ nu ne vine sĕ ne deslipim, ascultăm despre obiceiurile din diferite timpurĭ, la diferite ceremonii ale neamului nostru.

La poporul macedonean se consideră ca cea mai mare fericire, când o casă nu e lipsită de móşe (bĕtrână).

Acolo unde nu se află, tinerii sunt înstrĕinaţĭ de tóte datinile némului lor, drăgălaşii copii sunt lipsiţĭ de farmecul copilăriei.

Aicĭ fata, care se mărită, ducêndu-se în casa bărbatului ei, vede în sócră o a doua mamă, ér bĕtrâna îmbrăţişéză nora ca o *vrută hilie* (iubită fiică).

Décă o femeie are un băiat, îndată ce a ajuns vêrsta de 21 anĭ, ea nu-şĭ mindueşce (gândesce) la alt-ceva, de cât sĕ şĭ însóre feciorul; căcĭ tinerii aicĭ 'se însóră fórte de timpuriu, pe la sate chiar de la 21—22 anĭ, ér la oraşe, cel mai târdiu în etate de 26—27 anĭ.

Când se aduce nora în casă, e o adevĕrată *harană* (bucurie), căcĭ acum aşteptă realisarea visului ei, de a cresce un copil la hiliul ei (fiiul ei).

Şi o vedĭ mai uşóră, mai veselă, par'că tótă lumea ar fi a ei, când nevasta cade greauă (însărcinată).

Chiar de atuncĭ casa se înveselesce mai mult. Soia tótă (tot némul) se ocupă mai cu drag de nevastă, şi cu toţii, carĭ mai de carĭ se întrec, ca sĕ-i îndeplinéscă tot ce poftesce.

Aşa din orĭ şi ce mâncare, ce s'ar face la rudele mai de aprópe, i-se va trimite, ea va trebui sĕ guste.

E atât de mult infiltrat în némul macedonean iubirea de copii, în cât casa, care n'are copii, se consideră ca închisă, ca urgisită de Dumnedeu. Mai toţĭ armânii au casa plină de copii şi-ţĭ face o mare plăcere, când, Dumineca séu sĕrbătórea, când pot sĕ iasă la preumblare, vedĭ pe tatăl şi pe mamă înconjuraţĭ de toţĭ feciorii (copii).

Când nevasta nouă e grea de 6 meşĭ (lunĭ) dada fetei (mama), sócra şi mai tóte rudele încep sĕ lucreze la rufărie, făcută din pânză ţesută de ele, brodată cu chenare de mĕtase, plapomă, în fine tot ce va trebui pentru noul născut.

In casul când femeia e apucată de durerile nascerei, dada chiamă baba (mósa) pentru-ca nimenĭ sĕ nu o simtă, ca nimenĭ sĕ nu prindă de veste, că nevasta sa nasce, căcĭ atuncĭ cred, că femeia însărcinată va suferi mai mult,

Acum cu nascerea copilului încep sĕ se facă o mulţime de obiceiurĭ frumóse, carĭ formézá o podóbă în literatura poporului armân.

Din aceste obiceiurĭ putem vedé originea, sentimentele, credinţele, imaginaţia cu care este înzestrat acest popor.

Multe din datinele lor le găsim şi la poporul Roman în timpurile primitive, şi ele sunt păstrate de decĭ de anĭ, respectate de bĕtrânĭ ca nisce legĭ sfinte, căci le consideră ca o scumpă avere moştenită de la strĕmoşĭ.

Aşa, în diua nascerei copilului, în tocmai ca la Romanĭ, e o adevĕrată sĕrbătóre şi trimit copiiĭ în tóte părţile pe la rude şi prietenĭ, pentru-ca sĕ anunţe ce s'a născut.

Copilul, după ce se nasce, când mósa îl scaldă, toţĭ cei din casă aruncă în copae, în apa unde e copilul, parale; fie-care familie după cât dispune, de la 1 franc până la jumĕtate liră — adecă ca feciorul sĕ fie curat ca assimea şi amalămă (ca argintul şi aurul).

După ce se înfaşe copilul şi-l aşéză lângă lehuză, imediat se chiamă popa ca sĕ le cetéscă, binecuvântând o apă, cu care lehuza se va spăla până la 40 dile, pentru-ca sĕ nu se deóche — de asemenea îşĭ atêrnă în cap o flurie cu un fir roşu tot pentru acelaşĭ motiv.

După binecuvêntarea popei, se trimit feciorii în tóte părţile „s'dă sihăriclie", adecă sĕ dea de veste că nevasta, cărui a născut băiat orĭ fată.

In tóte părţile unde anunţă, li-se dă bacşiş la trimeşĭ. Cei anunţaţĭ, la rêndu-le vin sĕ împărtĕşéscă bucuria, aducênd micĭ darurĭ, împreună cu dulceţurĭ, prăjiturĭ, rahat etc.

Diua aceea e o di fericită. Lehuza primesce, împreună cu toţĭ din casă, felicitărĭ „cu bană (vieţă) şi ér la ficior", de a făcut băiat, „docsa al Dumuzĕ că ţi ascăpaşĭ ghine" şi că „di vrînóră cu ficior", de a născut fată.

E mai mare veselie, mai cu sémă, când primul copil este băiat.

Dada atuncĭ prepară la toţĭ, carĭ vin, ţigănii (un fel de gogoşĭ). Si cu toţii mănâncă şi se înveselesc. In diua aceea nu se mută tigaia de la foc, tótă diua se fac ţigănii. Şi o vedi pe bĕtrâna veselă, amestecându-se la tóte treburile, mulţumind lui Dumnedeu, că se vĕdù cu nepot.

A treia séră este în tocmai ca la noi séra de ursitorĭ, când se crede că ursitórele vin ca sĕ predestine viitorul noului născut. In acéstă séră, dada fetei, séu de n'are mamă, o mătuşă mai de-aprópe, de e vară aduce un miel fript, ér iérna un curcan împreună cu o pâne mare, vin, un colac, însoţite şi de tóte lucrurile, plapomă, etc., ce a făcut pentru mititel.

De asemenea rudele, óspeţii chemaţĭ vor aduce câte ceva. După aceea pe mititel, după ce-l îmbracă în rufe noui, şi mai tóte de metase, îl aşédă de-asupra pe o sită şi mósa, legănându-l, toţĭ sĕ apropie pe rênd urându-i „cu tihe", „cu bană" (cu noroc, cu vieţă).

„S'créscă cu părinţii", dând fie-care câte parale îl lasă inima, séu dispune, atât copilului, cât şi móşei. Móşa strînge apoi aceste parale, le amestecă într'un pahar de vin, urând tóte fericirile şi le aşéză la capĕtul copilului şi al lăhuzei, împreună cu colacul adus de dada fetei — pentru-ca ursitórele sĕ găséscă belşug.

Tuturor li-se dă masă acum, înveselindu-se şi bând în sănĕtatea micului.

Şi aşa continuă în fie-care di până la 40, sĕ vie óspete, aducênd care mai de care dulceţurĭ, prăjiturĭ şi cu inima veselă urând copilului şi părinţilor tóte bucuriile.

De la nascerea copilului în casa aceea par'că ar fi rĕsarit sórele, toţĭ reînviézá odată cu el.

Nevasta pare că se consideră mai cu multă pretenţiune faţă de bărbat, mai iubită de toţĭ, este mândră că e la înălţimea misiunei ei.

Bĕtrânei îi revin forţe de traiŭ şi se rógă lui Dumnedeu sĕ-i dea dile sĕ-şĭ créscă nepotul. Numai ea îngrijesce de copil, ea îl îmbracă, ea îl scaldă, nu-l piere din ochĭ un minut.

In fine, iubirea şi privirile tuturor acum se îndréptă asupra noului născut.

In ajunul botezului séra se dă de veste naşei séu naşului, trimiţêndu-i peşcheş, cămaşe, ciorapĭ şi prăjiturĭ, ér naşa ca semn că primesce, umple farfuria, în care erau prăjiturile, cu grâu nefiert.

De asemenea copiiĭ alérgă pretutindenĭ anunţând pe cei chemaţĭ, că mâne la cutare oră sĕ urséscă (poftéscă) că o sĕ fie botezul cutărui copil.

Tóte mahalalele prin strigăte vesele ale acelor ce se trimet sĕ anunţe, iau de veste despre acest botez

Botezul se face de obiceiŭ la biserică. Tatăl şi mama copilului rĕmân acasă.

După sĕvîrşirea acestei vesele ceremonii, acela care vine, ca sĕ spuie mai întâiŭ numele celui botezat, capĕtă bacşiş mai mare. Aşa e o frumósă petrecere pentru copii, carĭ se împart în grupe, ca sĕ fie sigurĭ de bacşiş.

Cei carĭ fac parte dintr'un grup, se înşirue de la pórta bisericei până acasă şi când naşul spune numele, cel dintâiŭ strigă celui d'aldoilea şi aşa că cel din urmă din grup alérgă mai întâiŭ, anunţând părinţilor numele copilului, şi decĭ bacşişul îl are mai mare.

Pe urmă o dróie de copii vin sĕ anunţe, dér deja se scie, şi atuncĭ li-se dă şi lor câte 5 sen 10 banĭ. Cu plăcuta distracţie şi inocenta lăcomie a acestor copii tótă lumea învaţă numele mititelului.

Acum se întorc toţĭ cei dela biserică, pentru-ca sĕ felicite pe părinţĭ, în cap cu naşul, care ţine copilul în braţe între 2 luminărĭ aprinse şi vine de i-l depune în braţele mamei, care înainte de a-l lua, face trei mătănii de prosternare în faţa naşului, îi sărută mâna şi-şĭ ia feciorul.

Pe urmă copilul se aşéză pe un sac de faina, pentru-ca sĕ trăiéscă în belşug.

(„Univ.") *Ec. Dimonie* (Salonic.)

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 3 Iulie. Numĕrul deputaţilor oposiţionalĭ, carĭ sunt firm decişĭ a nu desarma şi a duce înainte lupta pentru concesiunĭ naţionale maghiare în armată, este de 62.

Sofia, 3 Iulie. Spiritul rĕsboinic ia întindere tot mai mare în straturile poporului şi armatei. — Se confirmă scirea, că guvernul a oprit orĭ-ce esport de vite şi de cai în strĕinătate, în vederea unei eventuale încurcăturĭ cu Turcia.

Lupta împotriva grindinei.

E la ordinea dilei apĕrarea cu tunurĭ împotriva grindinei.

Intêlnim şi aicĭ o tendinţă firéscă a ómenilor de a se întări în lupta pentru esistenţă. Tótă firea vieţuitóre, începênd de la infusoriile ultramicroscopice şi terminând cu omul, cércă cu tóte forţele sĕ înlăture obstacolele, carĭ agravézá basa esistenţei.

In contra furiei distrugĕtóre a incendiilor omul opune tulumbele; în contra deslănţuirii apelor ridică iazurĭ, regulézá alvii; în contra epidemiilor ucigaşe, se înarmézá cu securĭ şi alte mijlóce preventive. Cum e agresiunea, astfel se conformézá defensiva; cum e duşmanul, astfel se aranjézá oposiţia; cum sunt armele, astfel sĕ conformézá şi tendinţele de a-le paralisa.

Óre ce mijlóce de apĕrare se póte născoci împotriva grindinei?

In evul de mijloc omul religios considera orĭ-ce descărcare a furiei elementelor drept pedépsă séu ispită din partea lui Dumnedeu, în contra căreia nu mai era nicĭ un rost de împotrivirĭ nemernice a ómenilor neputincioşĭ. Cel mult o faptă bună, un lucru sfânt, credeau dênşii, pot îmblândi mânia divinităţii. Astfel recurgeau cum în mare parte recurge şi astădĭ ţĕrănimea nóstră — la tămâierĭ şi mătăniĭ tot-déuna, când se apropia vreme grea, când norĭ grei, încărcaţĭ cu fulgere şi trăsnete întunecă orisontul şi ameninţă câmpiile mănóse cu puvóe de apă, locuinţele ómenilor cu distrugere, ér pe ómenĭ cu peire.

Pe lângă tămâie şi mătănii recurgeau la clopote.

Tragerea clopotelor într'o dungă era armă preferita la apropierea norilor ameninţătorĭ.

Din notiţe scrise şi rĕmase de prin vécul XV-lea reiese, că la sfinţirea clopotelor se remarca în special şi menirea lor, de a apĕra hotarul de furtunĭ, de potop de grindină distrugĕtóre".

Mai târdiu, când lumea observă că cu tótă tragerea clopotelor, grindina pustiesce tot atât de bine, ca şi fără clopote se turnau clopote speciale pentru grindină provĕdêndu-le cu inscripţii conforme spiritului acelor timpurĭ.

Cu înaintarea timpului, şi înaintarea cunoscinţelor omenescĭ, omul a venit la convingere, că nicĭ aceste clopote nu mai satisfac aşteptărilor, ba că de multe-orĭ ascund pericol iminent pentru cei ce le trag. Anume esperienţa a arătat, că fulgerul fórte des se descarcă în astfel de turnurĭ, unde trăgeau clopotele. Intre altele a rĕmas însemnat că în câte-va comune ale Bretagnei inferióre din Francia, cu ocasiunea unei furtunĭ îngrozitóre din 14—15 Aprilie 1718, fulgerul a lovit în decurs de câte-va ore în 24 de turnurĭ. Bisericile le-a aprins, ér pe clopotarĭ i-a omorît.

De-odată cu întroducerea obiceiului de a trage clopotele pe vreme grea, sĕ ivesc şi unele mişcărĭ de reacţiune. Deja în 1560 se publică o interdicere în Herbruck, dér fără resultat.

In 1783 împĕratul Iosif II opresce prin un decret tragerea clopotelor. Interdicerea a provocat mâhnire adêncă în deosebĭ în locuitorii alpinĭ, cu atât mai vêrtos că contravenienţii acestui ordin se amendau cu suma (însemnată pentru acele vremurĭ) de 50 fl.

Esemplul lui Iosif II a fost urmat în curênd şi de alţii până când însaşĭ preoţimea a luat în — mână cestiunea. Astfel în 1841 cardinalul Giraud înfierézá acest obiceiŭ; afirmând că l'a născocit numai credinţa deşértă şi că în potriva grindinei trebue să ne apĕrăm altfel, décă peste tot e vorba de apĕrare. „Tragerea clopotelor nu numai că nu folosesce nimic, dér e şi primejdiósă pe timp de furtună".

*

Fiind cestiunea de mare interes pentru agricultură, ba presentând şi unele momente curat scienţifice, nu e de mirare, décă lumea sciinţifică a ţinut de cuviinţă a se interesa de ea.

In 1885 Academia de sciinţe din München publică un premiu de 50 galbenĭ pentru o astfel de temă.

Nu scim ce fel de lucrărĭ vor fi întrat la acest concurs, dér sciinţa s'a interesat mai departe de acéstă cestiune importantă.

*

Mai întâiŭ se admitea, că temperatura rece, din straturile superióre ale atmosferei provócă îngheţarea stropilor de plóie.

Astădĭ se admite aşa numita hipotesă a lui Volta. Se scie, că orĭ-ce evaporare consumă căldură, trecerea apei din stare lichidă în stare gazósă sĕ face pe cont de căldură.

In regiunea norilor, pe lângă temperatură scădută, care dominézá în genere, se mai póte ivi o descrescere şi mài pronunţată a ei prin evaporarea stropilor suspendaţĭ. Atuncĭ stropii de apă neevaporaţĭ se recesc repede transformându-se în fire de ghéţă.

Faraday cel dintâiŭ, ér mai târdiu Solinche Luvini şi alţĭ fisicianĭ au demonstrat însĕ, că ghiaţa uscată şi rĕcită la o temperatură de sub zero, e negativ (—) electrică; ér stropii de apă sunt positivĭ (+). De sine înţeles că în urma potenţialului remarcabil, stropii positivĭ se légă de firele de ghiaţă încărcate cu elecricitate negativă, dând rotogóle prin atmosferă, până când în urmă descărcărilor cad neputinciόse pe pământ.

Astfel se póte întêmpla că firele de grindină adese-orĭ sĕ ajungă mărimĭ înspăimêntătóre. Fire de mărimea alunelor sunt dese, de mărimea nucilor érăşĭ nu sunt rarĭ, ajungênd la intervalurĭ rare, chiar şi la marimea unor ouĕ de găină şi de gâscă.

Analele institutului meteorologic din Pesta, înregistrézá următórele date: La cele mai rare descărcărĭ elementare aparţine furtuna, care s'a cutropit în 7 August 1885 nóptea pe la $11^1/_2$ óre asupra comunei Görbö şi Pinczehelv (comitatul Tolna) Au cădut fire colţuróse de grindină în mărimea unor glónţe de tun şi în greutate de câte 1 kg, între fulgere, tunete şi plóe îngrozitóre. Coperişurile de ţiglă au fost distruse, pómele sfărîmate în bucăţĭ.

O grindină tot atât de cumplită descărcatu-s'a în 28 Iunie 1898 pe hotarul comunei Monor (Pusta Ungariei). Firele de grindină făceau în cădere atâta sgomot, în cât nu se audia bubuitul tunetului, ér mărimea lor atingeau mărimea bilelor de popice. Cântărind o astfel de ghiulea de ghiaţă, ieşi la ivélă, că face 73, adecât şépte-decĭ şi trei de decagrame.

(Va urma)

Literatură.

„**Visurĭ de noroc**", de *Zaharia Bârsan*. Un drăgălaş volum de poesii apărut în „biblioteca Sĕmănătorului" la institutul „*Minerva*" din Bucurescĭ. Volumul conţine

46 de cântece şi 34 de alte poesii, din carî cea mai mare parte au fost publicate pentru prima óră în „Gazeta Transilvaniei“. Adunate la un loc, îţî fac impresia unei grădinî, în care fiecare poesie represintă câte o flóre mirositóre. In curând va apăré o recensiune asupra acestui volum. De ocamdată atragem atenţiunea publicului asupra lui. Se află de vêndare la „*Minerva*“, Bucurescî, str. Regală 6. Preţul 2 lei. In Braşov se vinde la librăria *Ciurcu* cu preţul de 2 coróne.

— **„Călĕuz pentru Sibiiu şi împrejurime“**. Editat de secţiunea Sibiiu a reuniunei „Siebenbürghischer Karpatenverein“. Cu 27 ilustraţiunî. Broşura, tipar şi hârtie elegentă, în 8^0 mic, cuprinde în afară de anunţurî 81 pagine cu tóte indicaţiunile şi descrierile necesare călĕtorilor. Se află de vêndare la librăria *W. Krafft* în Sibiiu. Preţul unui esemplar legat 1 coróna.

— **„Călătorie în Rusia“**, de archimandritul *Nifon Popescu*, stareţul mânăstirei Sinaia. Bucurescî, Tipografia cărţilor bisericescî 1903. Acéstă broşură 8^0 mare 76 pag. conţine descrierea călătoriei ce a făcut-o părintele stareţ în Rusia în tómna anului 1902.

— In curênd apare în Cernăuţî un **„Almanach literar“**, cu următoriul cuprins: 1. Prefaţa. 2. De la Prut, poesii de Adrian Forgaci. 3. Drăgoiu şi Cucu, tradiţie poporală de S. Fl. Marian. 4. Poesii de P. Dulfu. 5. Mihail Eminescu, patru epistole către părinţii sĕi din anii 1872—1873. 6. Schiţe din popor de Nico Cărăuş. 7. Strofe, de Ioan Popşor. 8. Ḑiua şi nóptea la popor, credinţe poporale adunate de d-na Elena Voronca. 9. Eminescu în Cernăuţ, de Dr. Radu Sbiera (conţinênd tabele cu testimonii scolare ale lui Eminescu de la şcóla poporală şi gimnasiul din Cernăuţ). 10. Poesii, de Filimon Taliac şi 11. Concertul, novelă de Adrian Forgaci. Publicarea „Almanachului literar“ însemnéză un progres eminent în Bucovina, fiind mai ales articolele despre Eminescu de mare interes literar. Preţul Almanachului este pe lista de subscripţie 2 cor. (2 lei), ér la librării 3 cor. (3 lei). O listă de subscripţie se află şi la redacţia nóstră.

— **„Diecesa Lugoşului“**. Şematism istoric publicat sub auspiciile P. S. S. D. Dr. Demetriu *Radu*, episcop gr. cat. de Lugoşiŭ. Tipografia Ioan Virányi. Lugoşiŭ 1903. Cartea acésta cuprinde pe 683 paginî 8^0 mare preţióse date istorice asupra înfiinţărei diecesei Lugoşului, care acuma nu de mult şi-a serbat jubileul de 50 de anî; mai departe date istorice şi archiologice asupra localităţilor mai însemnate de pe teritoriul diecesei. Din conspectul statistic vedem, că diecesa Lugoşului numĕră 163 parochii şi 272 filii cu 151 de bisericî. Dintre carî 126 de piétră şi 25 de lemn, 8 capele de piétră şi 2 de lemn. Şcóle proprii de piétră: 63. de lemn 12. Diecesa numĕră 157 preoţî, 76 învĕţătorî, 121 cantorî, 97,566 suflete, 13,604 şcolarî. Şematismul este împodobit cu portretele celor 4 Archierei, carî au păstorit'o în cei 50 de anî şi cu câteva ilustraţii (catedrala, reşedinţa episcopéscă, biserica din Dênsuş, mânăstirea Prislopului). La sfîrşit ca apendice vedem publicată oraţiunea episcopului Radu, rostită cu ocasiunea consacrării sale, epistola pastorală cu ocasiunea jubileului de 200 anî al unirei, descrierea sĕrbărilor jubilare de 200 anî de la Lugoşiŭ etc.

Revista **Română musicală**, a întrat în al XIV-lea an de luptă pentru propăşirea musicei în România. Redacţia şi administraţia: Bucurescî, str. Olteni 46· Abonamentul în ţéră: 12 lei pe an pentru învĕţătorii şi preoţii ruralî, 8 lei pe an. Nr. 12 de la 15 Iunie 1903, cuprinde următorul sumar: Esamenile Conservatorului: clasa de operă a d-lui C. Stephănescu, de Don Remi. Credo d'amour, poesie de L. Petitjean. Două documente. Salvator Rosa, nuvelă. Corespondenţe: Paris Théâtre Antoine: „Le supplice du silence“, „Monsieur Vernet“, „L'Attaque nocturne“, de L. Hautemulle; Craiova de Violette; Têrgul Jiu: Esamenul de musică vocală, de G. G. Nicolescu. Sibyl Sanderson, de H. C. Două scrisorî. Scirî scurte: Din Strĕinătate; Din ţéră. Diverse. Bibliografie.

Când cunoscî vita de-i sănĕtósă orî bolnavă.

Starea sănĕtósă. Décă vita este culcată şi se ridică veselă, mănâncă, bea, rugumă, pĕrul îi este neted, pielea curată, botul umed şi roşietic, éră inima are la tinere 50—60, la bĕtrâne 70—90 bătăi şi suflarea-i cam de 12—18 orî într'o minută; décă pântecele nu este umflat, baliga e cam vĕrtósă, cornul galbĕn şi de altfel vaca liniştită, atuncî ea este sănĕtósă.

Starea bolnavă. Vita bolnavă este ca supĕrată, slabă, nu se ridică, nu mănâncă, pielea îi este în unele locurî caldă, în altele rece şi se găsesc pe dênsa umflăturî şi coşurî; botul este uscat, cald, cu scursurî în nărî şi punóie vĕrtóse; pelea botului e caldă, uscată, cu beşicî, umflăturî, bătaia inimei şi numĕrul suflatului este înmulţit orî micşorat. Vitele tuşesc, dinapoi sunt umflate, baliga e rară şi apósă orî prea uscată cu mlacî, sânge, punóie şi altele.

Cum se cunósce la fiert carnea de vită sănĕtósă sĕu bolnavă? Carnea sănĕtósă de vită, fiértă, dă în ólă un miros bun, spuma e frumósă sură, partea cea de-asupra a carnei este surie şi are în sine puţin sânge. Carnea de la o vită bolnavă e plină de sânge, are miros neplăcut, colóre murdară şi este întunecată orî negrie. Aşa o carne putredesce repede şi este pentru ómenî primejdiósă, decî nu este bună de mâncat. („D. P.“)

MULTE ŞI DE TÓTE.

Vitejia Ţiganului.

Pe o cărare mergea un Român, ér înaintea lui la o depărtare cam de o asvêrlitură de bĕţ, îşî vedea de cale pe aceeaşî cărare, un biet Ţigan, care purta în spate într'o desagă, linguri, fuse şi altele d'alde acestea. Urmându-şî astfel fiecare drumul, Ţiganul se aplécă în jos şi ridică ceva: găsise un bricég. Fără a se opri, se uită cu mirare la scula găsită; 'i deschide o limbă, hm! îşî ḑice; nu l'aşî da, al primarului se fie, şi tot nu l'aşî da; îi deschide şi a doua limbă, dér ce spun, al zapciului de ar fi şi tot n'are sĕ-l mai vadă în ochî; când fù la fórfecî, căcî bricégul avea şi forfecele, esclamă cu glas: dér chiar al lui Vodă sĕ fie, de la mine nu-l mai ia.

Pe când Ţiganul se chibzuia astfel, Românul, care-l vĕḑuse că dase peste ceva, întinḑêndu-şî pasul, écă că-l ajunge din urmă, şi fără de veste îi strigă: Ce ai găsit, măi ţigane?

Ţiganul, întinḑêndu-i repede bricégul: Naţi-l, décă este al tĕu!

*

Un om care n'are loc în Europa.

Din Franţa vine scirea interesantă, că ducele rusesc Nakaşidje şi soţia lui carî ambii profeséză ideile anarchismului activ, au fost deţinuţî în Thonan les Bains. Autorităţile francese sunt în încurcătură mare nesciind unde sĕ-i trimită, căcî sunt espulsaţî din tóte ţĕrile. Viéţa acestui duce e plină de aventurî interesante. In luna Ianuarie a acestui an au fost deţinuţî în Geneva. Multă vreme au stat autorităţile pe gând ce sĕ facă cu ei, căcî din Rusia, Austro-Ungaria, Germania, Italia, Franţa şi Spania sunt de mult espulsaţî. In urmă le-au dat voie sĕ trăiéscă într'un mic oraşel din apropierea Genevei. De aicî au trecut în Franţa, unde au fost deţinutî. Ducele Nacaşidje deja ca tînĕr era aderent al ideilor anarhiste. La 1885 a pus la cale un complot în contra Ţarului. Osîndit la mórte prin ştrâng, graţiat de Ţar, i-s'a schimbat pedépsa în temniţă pe viéţă; a fost internat în temniţa din Petersburg. După o robie de doi anî reuşi sĕ fugă. A trăit mai multă vreme la Paris, dér poliţia — descoperind că se ocupă cu pregătirea unui complot — îl espulséză. Fuge în Şviţera, unde e internat în o casă de alienaţî. De aicî scapă şi merge la Londra, unde face cunoscinţă cu anarchista baronésă Rudolfsheim, cu care împreună cutreerară Belgia şi d'aci — espulsaţî fiind — trec în Spania. Dér nicî Spania nu i-a suferit, ci i-a dat peste graniţă. Au trecut în Italia d'aci în Sviţera, şi pe urmă în Franţa, unde din nou au fost arestaţî ḑilele aceste.

*

Un pian de 75.000 lei.

D. Th. Roosevelt, preşedintele statelor-Unite, a primit de curênd un dar măreţ. E vorba de un pian mare cu códă, ce i-s'a oferit de către una din principalele fabricî americane şi a căruî bogăţie şi frumuseţe s'ar păré că nimic nu le-ar puté întrece.

Atât pentru construcţiunea cât şi pentru decoraţiunea acestui capo-d'operă s'au folosit cei mai bunî lucrătorî şi cei mai renumiţî artiştî din lumea nouă.

Lada pianului, acoperită peste tot cu o fóie de aur fórte subţire, e ornată de picturî alegorice incadrând, în 13 panourî Ludovic XV, ecusónele celor 13 State primitive ale Uniunii. Pedalele sunt de argint aurit, ér piciórele de stejar masiv, au fost sculptate în chip de vulturî strênşi.

După acéstă descripţiune cetitorii noştri nu vor fi de sigur prea surprinşî când vor afla că pianul în cestiune a fost preţuit, de către expertul ataşat la Casa-Albă, palatul preşedinţei, unde acest minunat instrument a fost aşedat, 15.000 doarî, sĕu 75.000 lei.

*

Rĕmas bun.

Un preot fù strămutat dintr'o parochie sĕracă la altă parochie mai bună. Când şî-a luat rĕmas bun de la credincioşii sĕi, li-a ḑis: „Nu-mî pare rĕu de fel, că mĕ duc de la voi, şi anume din trei motive. — Nu-mî pare rĕu 1) Pentru-că nu m'aţî iubit. 2) Pentru-că nu vĕ iubiţî nicî voi între voi, şi 3) Pentru-că nicî Dumneḑeu nu vĕ iubesce“.

Poporenii se uitau miraţî unul la altul şi cu toţii la preot. Acesta însĕ continuà: „Nu m'aţî iubit pe mine, căcî décă mĕ iubiaţî, nu mi-aţî fi rĕmas datorî cu léfa pe doi anî. — Nu v'aţî iubit unul pe altul, pentru-că décă vĕ iubiaţî, aşî fi avut mai multe părechı de cununat. — Şi nu vĕ iubesce nicî Dumneḑeu, pentru-că décă vĕ iubea, atuncî ar fi chemat pe mai mulţî la sine şi eu a-şî fi avut mai multe înmormêntărî“.

După o asemenea cuvêntare, îşî póte închipui orî cine, că poporenii nu l'au prea rugat şĕ mai stea în parochia lor.

Calendarul sĕptĕmânei.

IUNIE. (1903) are 30 ḑile. CIREŞAR.

Ḑilele	Călend. Iul v	Călend. Greg.
Dum.	22 S. mart. Eusebiu	5 Chiril şi Met.
Lunî.	23 S. m. Agripina	6 Isaia prof.
Marţî	24 † **Nasc. sf. Ion b.**	7 Vilibald
Merc.	25 S. m. Febronia	8 Elisabeta
Joi	26 Cuv. p. David	9 Anatalia
Viner	27 Cuv. p. Samson	10 Amalia
Sâm.	28 Ad. Chir. şi Ioan	11 I. Pius pp.

Têrgul de rîmătorî din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 30 Iunie n. de 49,589 capete, la 1 Iulie au întrat 213 capete şi au eşit 590 capete, rĕmânênd la 2 Iulie n. un numĕr de 49.162 capete.

Se notéză marfa **ungurĕscă**: veche grea dela 106—108 fil. tînĕră grea dela 115—116 fil., de mijloc dela 114—115 fil. — **Sêrbéscă**: grea 116—117 fil., de mijloc 114—115 fil., uşóră 112—114 fil. kilogramul

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 3 Iulie 1903

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	Valuta în fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	13	30
„	Grâu mijlociu . . .	13	10
„	Grâu mai slab . . .	12	70
„	Grâu amestecat . .	9	30
„	Secară frumósă. . .	8	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	7	90
„	Orz frumos	7	10
„	Orz mijlociu. . . .	7	—
„	Ovĕs frumos. . . .	5	20
„	Ovĕs mijlociu . . .	5	—
„	Cucuruz	9	30
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	16	—
„	Linte	16	—
„	Fasole	14	—
„	Sĕmênţă de in . . .	16	—
„	Sĕmênţă de cânepă .	7	20
„	Cartofî.	1	60
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
„	Carne de porc . . .	1	12
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕu de vită prospet .	40	—
„	Sĕu de vită topit . .	62	—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Sz. **2635**—1903.

Árlejtési hirdetmény.

A garcsini községi közlekedési (viczinális (közut 0 0—5·43 Km. közötti szakaszának kiépitését, Brassóvármegye alispánja 5001—1903. sz. véghatározatával, az 1903. évi május hó 18-án megtartott helyszini bejárás alapjául szolgált müszaki müveletek szerint 26.222 korona 72 fillér költség összeg erejéig, engedélyezte.

Ezen út kiépitésének biztositása czéljából, 1903. év julius hó 14-dik napjának délután 3 órájára, a hétfalusi járási főszolgabirói hivatalban megtartandó zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek.

Felhivóm a versenyezni óhajtókat, hogy zártajánlataikat a kitüzött nap óráig hozzám nyujtsák be, mert a később érkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe Az ajánlatokhoz az engedélyezett összeg 5%-ának megfelelő bánatpénz készpénzben, elfogadható értékpapirokban, vagy takarékpénztári könyvecskékben csatolandó.

Az emlitett munkálatokra vonatkozó műszaki müveletek és feltételek hivatalomban, a rendes hivatalos órák alatt napoként megtekinthetők.

Csernátfalu, 1903. é. junius 25-n.

Dr. Szemsey Aladár,
főszolgabiró,
mint az utbizottság elnöke.

Tipografia Aurel Mureșianu Brașov.